

Förord

I denna handledning behandlas företrädesvis de bestämmelser som reglerar när en bouppteckning ska förrättas och lämnas in till Skatteverket.

I handledningen återges Skatteverkets uppfattning om gällande rätt på området.

I handledningen har beaktats ändringar i aktuella författningar som kungjorts i Svensk författningssamling senast den 31 januari 2013. Avgöranden i Högsta förvaltningsdomstolen och Högsta domstolen som meddelats senast den 31 januari 2013 har beaktats i görligaste mån.

Handledningen är i första hand avsedd att användas inom Skatteverket. Den kan dock vara av visst intresse även för andra som i sitt arbete behöver information om hur en bouppteckning ska förrättas och upprättas.

För tillämpning av de upphävda bestämmelserna om arvsskatt hänvisas till Handledning för bouppteckningsärenden m.m., SKV 460 utgåva 2.

Solna i april 2013

Inga-Lill Askersjö

Innehåll

Förord	3
Förkortningslista	11
1	Bouppteckningsskyldighet	13
1.1	När ska en bouppteckning förrättas?	13
1.2	Den avlidnes hemvist.....	13
1.3	Vem har ansvar för att en bouppteckning förrättas?	14
1.4	Tidsfrister m.m.	14
1.5	Anstånd med att förrätta en bouppteckning.....	15
1.6	Tilläggsbouppteckning.....	15
2	Tilläggsbouppteckning	17
2.1	Grund för tilläggsbouppteckning	17
2.2	Grund för tilläggsbouppteckning saknas	17
2.3	Tidsfrister	18
2.4	Förrättningen och tilläggsbouppteckningens innehåll	18
3	Bouppteckningens innehåll	19
3.1	Förutsättningar för registrering	19
3.2	Uppgifter som ska antecknas i en bouppteckning.....	19
3.3	Den avlidnes civilstånd	20
3.4	Tillgångar och skulder	22
3.4.1	Den avlidnes tillgångar och skulder.....	22
3.4.1.1	Värdering och anteckning av vissa tillgångar.....	23
3.4.2	Efterlevande makes tillgångar och skulder	24
3.4.3	Efterlevande sambos tillgångar och skulder	24
3.4.4	Försäkringar m.m.	25
3.5	Dödsbodelägare och efterarvingar	26
3.5.1	Dödsbodelägare	26

6 Innehåll

3.5.2	Förändringar i dödsbodelägarkretsen.....	26
3.5.3	Vad som ska framgå av en bouppteckning.....	27
3.6	Kallelse till bouppteckningsförrättningen.....	27
3.6.1	Vem som ska kallas och tidpunkt för kallelsen.....	27
3.6.2	Bevis om kallelse.....	28
3.6.3	Omyndig dödsbodelägare eller efterarvinge.....	28
3.6.4	God man och förvaltare.....	29
3.6.5	Arvinge på okänd ort eller okänd arvinge.....	30
3.6.6	Juridisk person som dödsbodelägare eller efterarvinge.....	31
3.6.7	Blivande dödsbodelägare.....	31
3.6.8	Allmänna arvsfonden.....	31
3.7	Närvarande vid förrättningen.....	32
3.8	Bouppgivare.....	32
3.8.1	Bouppgivarens roll.....	32
3.8.2	Vem kan vara bouppgivare?.....	32
3.9	Förrättningsmän.....	33
3.9.1	Förrättningsmännens roll.....	33
3.9.2	Vem kan vara förrättningsman?.....	33
3.10	Boutredningsman.....	34
3.11	Testamentsexekutor.....	34
4	Bouppteckning med internationell anknytning.....	35
4.1	Hemvist och medborgarskap.....	35
4.2	Svensk medborgare.....	35
4.2.1	Hemvist i Danmark, Finland, Island eller Norge.....	35
4.2.2	Hemvist utanför Norden.....	36
4.2.2.1	Bouppteckningsskyldighet.....	36
4.2.2.2	Bouppteckningens innehåll.....	37
4.3	Dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare.....	37
4.3.1	Hemvist i Sverige.....	37
4.3.1.1	Bouppteckningsskyldighet.....	37
4.3.1.2	Bouppteckningens innehåll.....	37
4.3.2	Hemvist i Danmark, Finland, Island eller Norge.....	38
4.3.3	Hemvist utanför Norden.....	38
4.3.3.1	Bouppteckningsskyldighet.....	38
4.3.3.2	Bouppteckningens innehåll.....	39
4.4	Utomnordisk medborgare.....	40
4.4.1	Hemvist i Sverige.....	40
4.4.1.1	Bouppteckningsskyldighet.....	40
4.4.1.2	Bouppteckningens innehåll.....	40
4.4.2	Hemvist utanför Sverige.....	40

4.4.2.1	Bouppteckningsskyldighet	40
4.4.2.2	Bouppteckningens innehåll	41
4.5	Makars och sambors förmögenhetsförhållanden.....	42
4.6	Utländska testamenten.....	43
4.7	Truster	43
5	Skatteverkets handläggning av bouppteckningsärenden	45
5.1	Skatteverkets uppgift	45
5.2	Föreläggande att komplettera en bouppteckning	45
5.3	Skatteverkets beslut	46
5.3.1	Beslut att registrera en bouppteckning.....	46
5.3.2	Beslut att inte registrera en bouppteckning.....	46
5.3.3	Beslut att avskriva	47
5.3.4	Beslut att avvisa.....	47
5.4	När en bouppteckning inte kommer in.....	47
5.4.1	Påminnelse.....	47
5.4.2	Föreläggande med vite	48
5.4.3	Förordnande av särskild bouppteckningsförrättare	48
5.5	Underrättelser och kungörelser m.m.....	48
5.5.1	Underrättelser till andra myndigheter	48
5.5.2	Kungörelser m.m. enligt 16 kap. ÅB	49
6	Överklagande och omprövning.....	51
6.1	Tillämpliga bestämmelser	51
6.2	Överklagande.....	51
6.2.1	Vem kan överklaga?.....	51
6.2.2	Vilka beslut kan överklagas?	51
6.2.3	Hur beslut överklagas.....	52
6.2.4	Rättidsprövning	52
6.2.5	Rättsverkningar av domar	53
6.3	Omprövning enligt förvaltningslagen	53
7	Arv och testamente	55
7.1	Arvsordningen	55
7.1.1	Legala arvingar och testamentariska arvingar	55
7.1.2	Arvsklasser	55
7.1.3	Bröstarvingars arvsrätt	56
7.1.3.1	Gemensamma barn	56
7.1.3.2	Särkullbarn.....	56

8 Innehåll

7.1.3.3	Adoptivbarn	56
7.1.3.4	Utomäktenskapliga barn födda före år 1970	57
7.1.3.5	Laglott.....	58
7.1.3.6	Gåva är förskott på arv	58
7.1.4	Föräldrar och deras avkomlingars arvsrätt.....	59
7.1.5	Far- och morföräldrar och deras barns arvsrätt.....	59
7.1.6	Efterlevande makes arvsrätt	59
7.1.6.1	Förutsättningar för efterlevande makes arvsrätt	59
7.1.6.2	Basbeloppsregler	60
7.1.7	Efterlevande sambo	61
7.2	Efterarv	62
7.2.1	Vem som har rätt till efterarv	62
7.2.2	Tidpunkten för rätt till efterarv.....	62
7.2.3	Förutsättningar för efterarv	63
7.2.4	Makes fria förfoganderätt.....	63
7.2.5	Försäkring med efterlevande make som förmånstagare.....	64
7.2.6	Arv enligt 3:8 ÄB	65
7.3	Överlåtelse av och avsägelse från arv	68
7.3.1	Överlåtelse av arv	68
7.3.1.1	Avstående från arv.....	68
7.3.1.2	Särkullbarns avstående till efterlevande make	69
7.3.2	Avsägelse av arv efter dödsfallet	69
7.3.3	Arvsavtal enligt 17 kap. ÄB.....	69
7.4	Testamente	70
7.4.1	Ett testaments betydelse i ett bouppteckningsärende.....	70
7.4.2	Upprätta och återkalla ett testamente	71
7.4.3	Tolkning av testamente	72
7.4.3.1	Exempel på legala tolkningsregler.....	72
7.4.3.2	Exempel på tolkningsregler enligt praxis	72
7.4.4	Hur ett testamente kan få laga kraft	73
7.4.5	Basbeloppsregeln och laglott kan påverka testamente	74
7.4.6	Testamentstagare	75
7.4.6.1	Äganderätt, fri förfoganderätt, nyttjanderätt m.fl. rättigheter	75
7.5	Fideikommiss	76
7.6	Förverkande vid brott.....	77
7.7	Preskription.....	78
8	Bodelning vid dödsfall	79
8.1	Efterlevande make.....	79
8.1.1	Giftorättsgods och enskild egendom.....	79
8.1.2	Äktenskapsförord	80
8.1.3	Bodelning.....	80

8.1.3.1	Jämkning enligt 12:2 ÄktB	81
8.2	Registrerat partnerskap	81
8.3	Sambo	82
8.3.1	Samboegendom	82
8.3.2	Samboegendom kan undantas från bodelning	82
8.3.3	Bodelning.....	82
8.3.3.1	Lilla basbeloppsregeln.....	83
9	Dödsboanmälan.....	85
9.1	Dödsboanmälan i stället för bouppteckning	85
9.2	Socialnämnden gör dödsboanmälan	85
9.3	Skatteverket tar emot och förvarar dödsboanmälan.....	86
9.4	Bouppteckning efter dödsboanmälan	86
	Rättsfallsregister	89
	Skatteverkets ställningstaganden	90
	Sakregister	91

Förkortningslista

AGL	Lagen (1941:416) om arvsskatt och gåvoskatt
Agell	Anders Agell, Testamentsrätt, En lärobok om rättshandlingar för dödsfalls skull, 3:e upplagan, Iustus förlag, 2003
Avvecklingslagen	Lagen (1963:583) om avveckling av fideikommiss
Bergqvist IAB	Ulf Bergqvist, Internationell arvs- och bodelningsrätt – En kommentar, Norstedts Juridik, 2003
Bergqvist NIP	Ulf Bergqvist, Nordisk internationell privaträtt – En kommentar med tillägg till Internationell arvs- och bodelningsrätt, Norstedts Juridik, 2008
Brattström-Singer	Margareta Brattström och Anna Singer, Rätt arv – Fördelning av kvarlåtenskap, 3:e upplagan, Iustus förlag, 2011
FAL	Försäkringsavtalslagen (2005:104)
FB	Föräldrabalken (1949:381)
FL	Förvaltningslagen (1986:223)
FPL	Förvaltningsprocesslagen (1971:291)
GB	Giftermålsbalken
Göta HovR	Göta hovrätt
HD	Högsta domstolen
HFD	Högsta förvaltningsdomstolen
IDL	Lagen (1937:81) om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo
IDL-bouppteckning	Bouppteckning enligt lagen (1937:81) om internationella rättsförhållanden rörande dödsbo
IP-rätt	Internationell privaträtt
IPS	Individuellt pensionssparande
KRNJ	Kammarrätten i Jönköping
KRSU	Kammarrätten i Sundsvall

LIMF	Lagen (1990:272) om internationella frågor rörande makars och sambors förmögenhetsförhållanden
NDL	Lagen (1935:44) om dödsbo efter dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare, som hade hemvist här i riket, m.m.
NJA	Nytt juridiskt arkiv
NKL	Lagen (1935:45) om kvarlåtenskap efter den som hade hemvist i Danmark, Finland, Island eller Norge
NÄF	Förordningen (1931:429) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmynderskap
RH	Rättsfall från hovrätterna
RÅ	Regeringsrättens årsbok
Rätt handlagt	Rätt handlagt (RSV 119 utgåva 5).
Sambolagen	Sambolagen (2003:376)
SFS	Svensk författningssamling
Tottie Teleman	Lars Tottie och Örjan Teleman Äktenskapsbalken – En kommentar (Version den 1 mars 2012 Zeteo, andra upplagan med tillägg och ändringar).
Viteslagen	Lagen (1985:206) om viten
Walín del II	Gösta Walín, Kommentár till Ärvdabalken del II (18–25 kap.) Boutredning och arvskifte, 4:e upplagan, Norstedts, 2001
Walín Lind del I	Gösta Walín och Göran Lind, Kommentár till Ärvdabalken del I (1–17 kap.) Arv och testamente (Zeteo version den 1 februari 2012 sjätte upplagan med tillägg och ändringar)
Walín Lind del II	Gösta Walín och Göran Lind, Kommentár till Ärvdabalken del II (18–25 kap.) Boutredning och arvsskifte, försäkringar m.m. (Zeteo version den 1 februari 2012 femte upplagan med tillägg och ändringar)
ÄB	Ärvdabalken (1958:637)
ÄktB	Äktenskapsbalken (1987:230)

1 Bouppteckningsskyldighet

1.1 När ska en bouppteckning förrättas?

Huvudregel	När en avliden hade hemvist i Sverige vid sin död föreligger en skyldighet att förrätta en bouppteckning (2 kap. 1 § första stycket IDL). Även om den avlidne hade hemvist utomlands kan en bouppteckningsskyldighet föreligga, se avsnitt 4. Föreligger en bouppteckningsskyldighet ska en bouppteckning förrättas och en bouppteckningshandling upprättas.
Konkurs	Att den avlidne eller dödsboet försatts i konkurs medför inte något undantag från skyldigheten att förrätta en bouppteckning på grund av dödsfallet. En konkursbouppteckning kan således inte ersätta en dödsbouppteckning.
Dödförklaring	När någon blivit dödförklarad föreligger också en skyldighet att förrätta en bouppteckning.
Dödsboanmälan	I vissa fall kan bouppteckningen ersättas med en dödsboanmälan, se avsnitt 9.

1.2 Den avlidnes hemvist

Folkbokföring	I ett bouppteckningsärende utgår Skatteverket från att den avlidne hade hemvist där han eller hon var folkbokförd. Om det i ett bouppteckningsärende framgår att den avlidne varit folkbokförd i Sverige saknar Skatteverket därför normalt anledning att ifrågasätta eller närmare utreda var den avlidne hade hemvist.
Saknar hemvist i Sverige	Om den avlidne inte hade hemvist i Sverige ska i de flesta fall någon bouppteckning inte registreras av Skatteverket, se dock avsnitt 4.
Oklar hemvist	Ibland kan det vara svårt att avgöra om den avlidne hade hemvist i Sverige, t.ex. är asylsökande normalt inte folkbokförda i Sverige men kan ändå anses ha hemvist här. Det föreligger därför inget hinder mot att registrera en bouppteckning

där en avliden anges ha hemvist i Sverige trots att han eller hon inte är folkbokförd här.

1.3 Vem har ansvar för att en bouppteckning förrättas?

Dödsbodelägare Ansvaret för att en bouppteckning förrättas vilar i första hand på den dödsbodelägare som har dödsboets egendom i sin vård (20 kap. 2 § första stycket ÄB). Efterarvingar har inget ansvar för att en bouppteckning förrättas.

Boutredningsman eller testaments-exekutor Har boutredningsman förordnats eller är en testamentsexekutor utsedd, övergår ansvaret för att en bouppteckning förrättas på honom eller henne. Om någon är utsedd till testamentsexekutor endast för en begränsad del av boutredningen gäller förordnandet endast den delen och något bouppteckningsansvar föreligger inte för testamentsexekutorn (Walin Lind del II kommentaren till 20 kap. 2 § ÄB).

Socialnämnden Om ingen dödsbodelägare har tagit hand om dödsboets egendom och varken boutredningsman eller testamentsexekutor finns ska någon annan ta hand om egendomen. Det kan vara en medlem av den avlidnes hushåll, hyresvärd eller någon annan. Den som tar hand om dödsboet ska kontakta dödsbodelägarna eller anmäla dödsfallet till socialnämnden. Om anmälan sker till socialnämnden tar den över de uppgifter som dödsbodelägare m.fl. annars skulle ha haft ansvar för. Om kommunen har kostnader för detta har den rätt till ersättning av dödsboet (18 kap. 2 § andra stycket ÄB).

Den som har tagit hand om boet enligt 18 kap. 2 § andra stycket ÄB ska se till att en bouppteckning förrättas. Om dödsfallet anmälts till socialnämnden är det socialnämnden som är skyldig att se till att en bouppteckning förrättas (20 kap. 2 § andra stycket ÄB).

1.4 Tidsfrister m.m.

En bouppteckning ska förrättas inom tre månader från dödsfallet (20 kap. 1 § första stycket ÄB). Bouppteckningen ska lämnas in till Skatteverket inom en månad efter att den upprättats (20 kap. 8 § första stycket ÄB).

Dödförklaring Om någon har blivit dödförklarad räknas de tre månaderna inom vilken bouppteckningen ska förrättas från den dagen då beslutet om dödförklaring fått laga kraft (9 § lagen [2005:130] om dödförklaring).

Ingen preskription Skyldigheten att förrätta en bouppteckning preskriberas inte. En bouppteckning kan alltså förrättas oavsett hur lång tid som förflutit sedan dödsfallet.

Ingen förseningsavgift Eftersom bestämmelser om förseningsavgift saknas kan någon förseningsavgift inte tas ut när en bouppteckning lämnats in för sent.

1.5 Anstånd med att förrätta en bouppteckning

Skatteverket får efter ansökan förlänga tiden inom vilken en förrättning ska hållas (ge anstånd) om det behövs med hänsyn till boets beskaffenhet eller av annan särskild orsak (20 kap. 1 § första stycket ÅB). Någon möjlighet att få anstånd med att lämna in en bouppteckning finns däremot inte.

Ansökan Ansökan om anstånd ska ha kommit in till Skatteverket inom tre månader från dödsfallet. Något undantag från den regeln finns inte. Ansökan om anstånd kan göras muntligen eller skriftligen av dödsbodelägare, bouppteckningsman, testaments-exekutor eller av utsedd företrädare för dödsboet. Ansökan är fri från avgift.

Anståndstid Det saknas bestämmelser om hur långt ett anstånd får vara. Lämplig anståndstid får bedömas från fall till fall. Skatteverkets beslut om anstånd ska alltid innehålla en bestämd sista dag för när förrättningen ska hållas. Om ytterligare anstånd behövs ska en ny ansökan ha kommit in till Skatteverket innan tiden för det tidigare anståndet har gått ut.

1.6 Tilläggsbouppteckning

Under vissa förhållanden finns en skyldighet att upprätta en tilläggsbouppteckning, se avsnitt 2.

2 Tilläggsbouppteckning

2.1 Grund för tilläggsbouppteckning

Om ett fel i en bouppteckning upptäcks finns i vissa fall en skyldighet att förrätta en tilläggsbouppteckning (20 kap. 10 § första stycket ÄB).

En tilläggsbouppteckning ska förrättas om

- en ny tillgång eller skuld blir känd sedan bouppteckningen har förrättats,
- något annat fel i bouppteckningen upptäcks, t.ex. att dödsbodelägarkretsen är fel, att ett testamente eller äktenskapsförord saknas, eller
- en efterlevande sambo, sedan bouppteckningen har förrättats, framställer begäran om skuldtäckning enligt 20 kap. 4 § tredje stycket ÄB och sambons tillgångar och skulder inte tidigare har antecknats och värderats.

2.2 Grund för tilläggsbouppteckning saknas

Testamente

Att ett testamente efter förrättningen får laga kraft eller bedöms vara ogiltigt är inte en grund för tilläggsbouppteckning även om det skulle påverka dödsbodelägarkretsen (NJA 1976 s. 327).

Jämkning enligt 12:2 ÄktB efter förrättningen

Att en efterlevande make efter förrättningen begär jämkning enligt 12 kap. 2 § första stycket ÄktB är inte en grund för tilläggsbouppteckning.

Felaktig värdering

Att en tillgång värderats för lågt är normalt inte en grund för tilläggsbouppteckning (NJA 1981 s. 300).

Om en tilläggsbouppteckning lämnas in till Skatteverket och grund för tilläggsbouppteckningen saknas ska Skatteverket inte registrera den utan fatta ett beslut om avvisning.

2.3 Tidsfrister

En tilläggsbouppteckning ska förrättas inom en månad från det att felet upptäcktes (20 kap. 10 § första stycket ÄB).

Om en tilläggsbouppteckning ska förrättas på grund av att en efterlevande sambo begär skuldtäckning, ska förrättningen äga rum inom tre månader från det att en sådan begäran framställdes (20 kap. 10 § andra stycket ÄB).

Tilläggsbouppteckningen ska lämnas in till Skatteverket inom en månad från förrättningsdagen (20 kap. 10 § tredje stycket ÄB och 20 kap. 8 § första stycket ÄB).

Anstånd med förrättningen

Skatteverket kan efter ansökan ge anstånd med förrättningen (20 kap. 1 § första stycket och 10 § tredje stycket ÄB).

2.4 Förrättningen och tilläggsbouppteckningens innehåll

För en tilläggsbouppteckning gäller samma bestämmelser som för en vanlig bouppteckning. Det innebär att en ny förrättning ska hållas med ny kallelse, nytt intygande av bouppgivare och förrättningsmän o.s.v. (20 kap. 10 § tredje stycket ÄB).

De uppgifter som ska antecknas i tilläggsbouppteckningen är de uppgifter som visar att förrättningen gått till på rätt sätt samt tillägget eller rättelsen. I övrigt kan man hänvisa till uppgifterna i huvudbouppteckningen.

3 Bouppteckningens innehåll

3.1 Förutsättningar för registrering

I 20 kap. ÄB finns bestämmelser om bouppteckningsförrättningen och om vilka uppgifter som ska antecknas i en bouppteckning. Vissa uppgifter ska alltid antecknas, medan skyldigheten att anteckna andra uppgifter styrs av omständigheterna i det enskilda dödsboet.

En bouppteckning ska lämnas in till Skatteverket i original samt en bestyrkt kopia (20 kap. 8 § första stycket ÄB).

Om det inte framgår att förrättningen gått rätt till eller om någon obligatorisk uppgift saknas eller är felaktig får bouppteckningen inte registreras (20 kap. 9 § tredje stycket ÄB).

3.2 Uppgifter som ska antecknas i en bouppteckning

Den avlidnes personuppgifter

I en bouppteckning ska den avlidnes fullständiga namn, personnummer eller samordningsnummer, dödsdag och adress (hemvist) antecknas (20 kap. 3 § första stycket ÄB). Om den avlidne blivit dödförklarad anses dödsdagen vara den dag som i beslutet om dödförklaring utpekats som dödsdag.

Förrättningsdag

Dagen för förrättningen ska antecknas i bouppteckningen (20 kap. 3 § första stycket ÄB).

Kallade

Namn och adress för de personer som ska vara kallade till bouppteckningsförrättningen ska antecknas (20 kap. 3 § första stycket ÄB). De som ska vara kallade är dödsbodelägare, efterlevande make, efterlevande sambo och efterarvingar (20 kap. 2 § första stycket ÄB). Beträffande frånskild make och tidigare sambo samt make där mål om äktenskapsskillnad pågick vid dödsfallet, se avsnitt 3.3. Det finns inget krav på att det av en bouppteckning ska framgå vem som är dödsbodelägare respektive efterarvinge.

Omyndig

För en omyndig arvinge ska även födelsedatum antecknas (20 kap. 3 § första stycket ÄB).

Släktskap	För varje arvinge ska släktskapet med den avlidne antecknas. Var den avlidne gift ska för varje bröstarvinge antecknas om han eller hon är bröstarvinge även till den efterlevande maken, d.v.s. om det är ett gemensamt barn (20 kap. 3 § första stycket ÄB).
Utesluten arvinge	En legal arvinge ska antecknas i bouppteckningen även om han eller hon är utesluten från arv (20 kap. 3 § första stycket ÄB).
Närvaro eller kallelsebevis	Det ska framgå av bouppteckningen vem som har varit närvarande vid förrättningen. Om någon av dem som ska kallas inte har varit närvarande ska kallelsebevis bifogas bouppteckningen (20 kap. 3 § andra stycket ÄB).
Tillgångar och skulder	I bouppteckningen ska den avlidnes tillgångar och skulder antecknas sådana de var vid dödsfallet (20 kap. 4 § första stycket ÄB).
Testamente	Ett testamente ska i förekommande fall alltid bifogas bouppteckningen. Testamentet ska vara i original eller bestyrkt kopia (20 kap. 5 § första stycket ÄB).
Äktenskapsförord	Ett äktenskapsförord ska i förekommande fall alltid bifogas bouppteckningen (20 kap. 5 § första stycket ÄB). För att Skatteverket ska kunna beakta äktenskapsförordet ska det vara registrerat av Skatteverket (tidigare tingsrätten).
Gåvor	Om det finns laglotsberättigade arvingar i dödsboet ska vissa gåvor som den avlidne under sin livstid gett till arvinge eller hans eller hennes avkomling, efterlevande make, dennes avkomling eller universell testamentstagare antecknas i bouppteckningen, om någon dödsbodelägare begär det (20 kap. 5 § tredje stycket ÄB).
Uppgift kan inte lämnas	Om en obligatorisk uppgift inte kan lämnas ska det anmärkas i bouppteckningen (20 kap. 3 § första stycket ÄB).

3.3 Den avlidnes civilstånd

Det finns inget krav på att den avlidnes civilstånd ska antecknas i bouppteckningen. Däremot är flera av de obligatoriska uppgifterna beroende av vilket civilstånd den avlidne hade.

Gift	Om den avlidne var gift ska den efterlevande makens namn och adress antecknas i bouppteckningen (20 kap. 3 § första stycket ÄB).
Registrerad partner	Vid utgången av april 2009 upphörde lagen (1994:1117) om registrerat partnerskap att gälla. Registrerade partners kan göra om sitt registrerade partnerskap till äktenskap genom att

anmäla detta till Skatteverket eller genom att viga sig. För de par som inte gjort om sitt registrerade partnerskap till äktenskap gäller fortfarande lagen om registrerat partnerskap (Lagen [2009:260] om upphävande av lagen (1994:1117) om registrerat partnerskap).

I bouppteckningssammanhang och i fråga om arvsrätt gäller samma regler för registrerade partners som för makar. När orden gift, makar o.s.v. används i denna handledning gäller det även registrerade partners.

Tidigare gift

Om den avlidne tidigare varit gift bör det antecknas i bouppteckningen

Skild

I 18 kap. 1 § ÄB regleras när en efterlevande make ska vara dödsbodelägare. Bl.a. ska en efterlevande make vara dödsbodelägare om bodelning ska ske och sådan ännu inte ägt rum vid förrättningen. Bestämmelsen behandlar däremot inte den situationen att den avlidne var skild och bodelning med anledning av äktenskapsskillnaden ska ske men ännu inte skett vid dödsfallet och inte heller före bouppteckningsförrättningen.

Oklart rättsläge

Skatteverket anser att rättsläget i denna situation är oklart men att en frånskild make borde ha rätt att ta del av förvaltningen av dödsboet på samma sätt som en efterlevande make. Om någon bodelning med anledning av äktenskapsskillnaden inte skett före förrättningen ska den frånskilde maken betraktas som dödsbodelägare och därför kallas till förrättningen och antecknas i bouppteckningen. (Walín del II s. 20 och Walín Lind del II kommentaren till 18 kap. 1 § ÄB samt lagrådets yttrande i prop. 1986/87:1, s. 352–353).

Mål om äktenskapsskillnad

Makar ärver inte varandra om mål om äktenskapsskillnad pågår vid dödsfallet. Bestämmelserna i 3 kap. ÄB om makes arvsrätt gäller nämligen inte om mål om äktenskapsskillnad pågick vid arvlåtarens död (3 kap. 10 § ÄB). Däremot gäller fortfarande bestämmelserna om makar i 20 kap. ÄB, eftersom makarna under tiden som målet pågår fortfarande betraktas som gifta och den efterlevande maken ska därför alltid antecknas i bouppteckningen.

Om bodelning ska ske är den efterlevande maken dödsbodelägare.

Av 9 kap. 12 § ÄktB framgår när ett mål om äktenskapsskillnad ska anses pågå.

Om någon av makarna dör medan målet om äktenskapsskillnad pågår anses äktenskapet upplöst genom dödsfall, inte

	genom äktenskapsskillnad (Tottie Teleman kommentaren till 5 kap. 6 § ÄktB).
Änka eller änklings	Om den avlidne var änka eller änklings kan efterarvingar till den först avlidne maken vara dödsbodelägare i den sist avlidne makens dödsbo. De ska då kallas till förrättningen och antecknas i bouppteckningen.
Sambo	Om den avlidne var sambo ska den efterlevande sambons namn och adress antecknas i bouppteckningen. Den efterlevande sambon kan vara dödsbodelägare genom sin rätt till bodelning.
Samboförhållandet upplöst före dödsfallet	I 18 kap. 1 § ÄB regleras när en efterlevande sambo ska vara dödsbodelägare. Bl.a. ska en efterlevande sambo vara dödsbodelägare om bodelning ska ske och sådan ännu inte ägt rum vid förrättningen. Bestämmelsen behandlar däremot inte den situationen att samboförhållandet upplösts före dödsfallet och bodelning med anledning av detta ska ske men ännu inte skett vid dödsfallet och inte heller före bouppteckningsförrättningen.
Oklart rättsläge	Skatteverket anser att rättsläget i denna situation är oklart men att tidigare sambo borde ha rätt att ta del av förvaltningen av boet på samma sätt som en efterlevande sambo. Om bodelnings ska ske och någon bodelning med anledning av att samboförhållandet upplösts inte skett före förrättningen ska den tidigare sambon betraktas som dödsbodelägare och därför kallas till förrättningen och antecknas i bouppteckningen. (Walin Lind del II kommentaren till 18 kap. 1 § ÄB samt lagrådets yttrande i prop. 1986/87:1, s. 352–353).
3.4 Tillgångar och skulder	
3.4.1 Den avlidnes tillgångar och skulder	
	I bouppteckningen ska den avlidnes tillgångar och skulder antecknas (20 kap. 4 § första stycket ÄB). Även den avlidnes egendom i utlandet ska tas upp i bouppteckningen (2 kap. 1 § första stycket IDL).
Tillgångarnas marknadsvärde	Det är tillgångarnas marknadsvärde på dödsdagen som ska antecknas (20 kap. 4 § första stycket ÄB och Skatteverket 2004-12-20, dnr 130 730340-04/111).
Skulder	Det är skuldernas belopp på dödsdagen som ska antecknas.
Kostnader för begravning och bouppteckning	Kostnader för begravning och bouppteckning får tas upp i bouppteckningen som den avlidnes skulder. Dessa skulder fanns inte på dödsdagen, men har ansetts vara så nära förknippade med dödsfallet att de ändå får tas upp i bouppteckningen.

teckningen. Med begravningskostnader avses även gravsten samt sorgkläder till make och till barn som var beroende av den avlidne för sin försörjning. Däremot ska kostnader för framtida gravskötsel inte tas upp som den avlidnes skuld (Skatteverket 2005-04-19, dnr 130 243509-05/111).

**Förrättnings-
männen värderar**

Förrättningsmännen gör en uppskattning av tillgångarnas marknadsvärde och intygar att värdet på tillgångarna och skulderna är rätt antecknade.

3.4.1.1 Värdering och anteckning av vissa tillgångar

Huvudregeln är att tillgångar ska tas upp till marknadsvärdet. Skatteverket accepterar dock att vissa tillgångar antecknas med ett annat värde.

Fast egendom

Fast egendom bör antecknas med fastighetens officiella fastighetsbeteckning, inklusive kommunens namn, t.ex. Kalmar Björnen 2:3. Något krav på att fastighetens officiella fastighetsbeteckning ska antecknas i bouppteckningen finns dock inte. Bouppteckningen är emellertid en lagfartsgrundande handling och för att dödsboet eller någon annan ska kunna få lagfart krävs att den officiella fastighetsbeteckningen inklusive kommunens namn antecknats i bouppteckningen.

Fast egendom ska tas upp till marknadsvärdet. Som ett alternativ kan taxeringsvärdet året före dödsfallsåret användas. Om taxeringsvärdet använts ska det framgå av bouppteckningen.

**Byggnad på mark
med tomträtt**

En tomträtt bör antecknas med fastighetens officiella fastighetsbeteckning, inklusive kommunens namn, t.ex. Härnösand Äpplet 1:3. Något krav på att tomträttens officiella fastighetsbeteckning ska antecknas i bouppteckningen finns dock inte. För att tomträten ska kunna skrivas in i fastighetsregistret med bouppteckningen som grund måste dock den officiella fastighetsbeteckningen inklusive kommunens namn samt att det är en tomträtt antecknas i bouppteckningen.

En byggnad på mark med tomträtt ska tas upp till marknadsvärdet. Som ett alternativ kan det taxerade byggnadsvärdet året före dödsfallsåret användas. Om det taxerade byggnadsvärdet använts ska det framgå av bouppteckningen.

**Byggnad på
ofri grund**

En byggnad på ofri grund ska tas upp till marknadsvärdet. Som ett alternativ till marknadsvärdet kan det taxerade byggnadsvärdet som gällde året före dödsfallsåret användas. Om det taxerade byggnadsvärdet använts ska det framgå av bouppteckningen.

Bostadsrätt	En bostadsrätt ska tas upp till marknadsvärdet.
Värdepapper	Aktier och andra värdepapper ska tas upp till marknadsvärdet på dödsdagen.
Utländsk valuta	Utländsk valuta ska tas upp till ett värde enligt växelkursen på dödsdagen.
Den avlidnes del i oskiftat dödsbo	Om den avlidne hade del i ett oskiftat dödsbo är det en tillgång som ska redovisas i bouppteckningen.
Näringsverksamhet	En näringsverksamhet ska tas upp till marknadsvärdet. Som ett alternativ till marknadsvärdet kan substansvärdet användas. Om substansvärdet använts ska det framgå av bouppteckningen.

3.4.2 Efterlevande makes tillgångar och skulder

Båda makarnas egendom ska alltid redovisas	Om den avlidne var gift ska båda makarnas tillgångar och skulder antecknas och värderas var för sig (20 kap. 4 § andra stycket ÄB och KRNJ 2009-10-01, mål nr 1491-09). Den efterlevande makens tillgångar och skulder tas upp och värderas på samma sätt som den avlidnes.
Enskild egendom	Finns enskild egendom ska den antecknas för sig i bouppteckningen och det ska framgå att den är enskild och på vilken grund (20 kap. 4 § andra stycket ÄB). Ett eventuellt äktenskapsförord ska alltid lämnas in till Skatteverket tillsammans med bouppteckningen (20 kap. 5 § första stycket ÄB). Om egendomen är enskild på någon annan grund än ett äktenskapsförord, t.ex. ett gåvobrev, bör den handlingen skickas in till Skatteverket tillsammans med bouppteckningen.
Rättighet enligt 10:3 ÄktB	Finns en rättighet som enligt 10 kap. 3 § ÄktB ska vara undantagen bodelning, ska detta antecknas i bouppteckningen (20 kap. 4 § andra stycket ÄB).
Obehövt att dela upp	Om den avlidne inte efterlämnar någon annan arvinge än den efterlevande maken är det dock obehövt att särskilt anteckna vilka av tillgångarna som är gifträttsgods, enskild egendom respektive rättighet enligt 10 kap. 3 § ÄktB. I det fallet räcker det med att respektive makes egendom antecknas utan uppdelning på gifträttsgods, enskild egendom och rättighet enligt 10 kap. 3 § ÄktB eftersom den efterlevande övertar all den avlidnes egendom med full äganderätt (20 kap. 4 § andra stycket ÄB och prop. 1986/87:1 s. 247).

3.4.3 Efterlevande sambos tillgångar och skulder

Om en efterlevande sambo begär bodelning ska de av sambons tillgångar och skulder som ska ingå i bodelningen (sambo-

egendomen) antecknas i bouppteckningen. Om sambon begär skuldtäckning ur den avlidnes egendom ska sambons samtliga tillgångar och skulder antecknas (20 kap. 4 § tredje stycket ÄB). Något annat krav på att efterlevande sambons tillgångar och skulder ska antecknas finns inte.

3.4.4 Försäkringar m.m.

Försäkring utan förmånstagare

Om en försäkring saknar förmånstagare ska försäkringsbeloppet tas upp bland den avlidnes tillgångar och ingå i kvarlåtenskapen. Även en försäkring utan förmånstagare som avser begravningshjälp ska ingå i den avlidnes kvarlåtenskap (NJA 2001 s. 401).

Försäkring med förmånstagare

Om den avlidne hade en livförsäkring där förmånstagare satts in ska försäkringens värde inte ingå i den avlidnes kvarlåtenskap. Däremot ska försäkringen och vem som är förmånstagare antecknas i bouppteckningen (20 kap. 5 § andra stycket ÄB och 14 kap. 7 § första stycket FAL). Även värdet bör antecknas.

IPS med förmånstagare

Tillgångar på individuellt pensionssparkonto (IPS) där förmånstagare satts in ska också antecknas (20 kap. 5 § andra stycket ÄB).

Påverkar efterarv

I och med att en förmånstagare satts in betalas kapitalet ut till förmånstagaren och inte till dödsboet. Skälet till att en försäkring med förmånstagare ändå ska antecknas i bouppteckningen är att den kan påverka beräkningen av ett eventuellt efterarv.

Förmånstagare avlidit före den försäkrade

Om en förmånstagare avlidit före den försäkrade tillfaller försäkringsbeloppet förmånstagarens avkomlingar om de i fråga om arv efter försäkringstagaren eller den försäkrade haft rätt att träda i förmånstagarens ställe (14 kap. 5 § tredje stycket FAL). Saknas sådan avkomling tillfaller hela försäkringen andra förmånstagare om sådana finns.

Dödsboet förmånstagare

Om dödsboet är insatt som förmånstagare ska försäkringsbeloppet ingå i kvarlåtenskapen (RÅ 2004 ref. 12).

Efterlevande makes försäkringar

En efterlevande makes försäkring som har ett ekonomiskt värde ska värderas och antecknas i bouppteckningen som hans eller hennes tillgång oavsett om ett förmånstagarförordnande har gjorts eller inte.

Rena riskförsäkringar, t.ex. tjänstegrupplivförsäkringar, saknar ekonomiskt värde och behöver därför inte antecknas.

3.5 Dödsbodelägare och efterarvingar

3.5.1 Dödsbodelägare

Efterlevande make eller sambo, legala arvingar och universella testamentstagare är dödsbodelägare. Om bodelning har skett efter arvlåtarens död eller om bodelning inte ska ske är efterlevande make eller sambo dödsbodelägare endast om han eller hon är legal arvinge eller universell testamentstagare.

Efterarvinge Om någon ska arva först efter en efterlevande makes död är han eller hon efterarvinge, och blir dödsbodelägare först i den efterlevande makens dödsbo (18 kap. 1 § första–tredje stycket ÄB). Beträffande frånskild make och tidigare sambo samt make där mål om äktenskapsskillnad pågick vid dödsfallet, se avsnitt 3.3.

Legatarie En legatarie är inte dödsbodelägare.

3.5.2 Förändringar i dödsbodelägarkretsen

Förändring före förrättningen En förändring i dödsbodelägarkretsen mellan dödsfallet och bouppteckningsförrättningen påverkar vem som ska kallas till förrättningen.

Den som är dödsbodelägare vid dagen för förrättningen ska ha varit kallad till förrättningen. Om en arvinge t.ex. avstår hela sitt arv före förrättningen är han eller hon inte dödsbodelägare vid förrättningen och behöver alltså inte kallas. Om arvingen i stället avstår endast en del av sitt arv är både arvingen och den som avståendet gjorts till dödsbodelägare och båda ska kallas till förrättningen.

Förändring efter kallelse Om en ny dödsbodelägare tillkommit efter det att kallelse till bouppteckningsförrättningen har skickats ut, ska en särskild kallelse skickas till den nya dödsbodelägaren. Även om en kallelse inte skickats ut kan bouppteckningen registreras om den nya dödsbodelägaren varit närvarande vid förrättningen.

Förändring under förrättningen Om en förändring i dödsbodelägarkretsen skett under själva förrättningen och någon som tillkommit som dödsbodelägare inte varit kallad eller närvarande ska en ny förrättning hållas.

Förändring efter förrättningen En förändring efter förrättningen påverkar inte vem som skulle ha kallats till förrättningen.

Handling som visar förändring När en förändring skett som innebär att en person inte längre är dödsbodelägare ska detta framgå av en handling som bifogas bouppteckningen. Förändringen kan även framgå direkt av

bouppteckningen genom att den som utgått som dödsbodelägare intygar detta.

3.5.3 Vad som ska framgå av en bouppteckning

Samtliga dödsbodelägare och efterarvingar ska antecknas i bouppteckningen. Det finns inget krav på att det ska framgå av bouppteckningen vem som är dödsbodelägare respektive efterarvinge.

Utesluten arvinge

En legal arvinge som är utesluten från arv, och därför inte kallats till förrättningen, ska ändå alltid antecknas i bouppteckningen (20 kap. 3 § första stycket ÄB).

Dödsbodelägare avlider

Om en dödsbodelägare avlider efter arvlåtaren men före bouppteckningsförrättningen, ska den avlidne dödsbodelägaren företrädas av sina dödsbodelägare gemensamt (18 kap. 1 § första stycket ÄB). Samtliga dödsbodelägare i den avlidne dödsbodelägarens dödsbo ska därför var och en kallas till arvlåtarens bouppteckningsförrättning. Det är således inte tillräckligt att en kallelse adresseras och skickas till den avlidne delägarens dödsbo. Det ska framgå av bouppteckningen att den ursprungliga dödsbodelägaren avlidit och att han eller hon därför representeras av sina dödsbodelägare och vilka de är.

Efterarvinge avlider

Om en efterarvinge avlider efter arvlåtaren men före bouppteckningsförrättningen behöver den avlidne efterarvingens dödsbodelägare inte kallas till förrättningen. Det är tillräckligt att man i bouppteckningen antecknar den avlidne efterarvingen och vilket datum han eller hon har avlidit.

Testamentstagare avlider

Om en universell testamentstagare avlider efter testator men före bouppteckningsförrättningen beror det på testamentets utformning och tolkning vem som ska kallas till förrättningen.

Okänd arvinge m.m.

Om en legal arvinge eller universell testamentstagare är okänd till namnet eller vistas på okänd ort ska detta särskilt anmärkas (20 kap. 3 § första stycket ÄB). Av bouppteckningen ska även framgå på vilket sätt hans eller hennes rätt har bevakats, se avsnitt 3.6.5.

3.6 Kallelse till bouppteckningsförrättningen

3.6.1 Vem som ska kallas och tidpunkt för kallelsen

Vem som ska kallas

Följande personer ska kallas till bouppteckningsförrättningen (20 kap. 2 § första stycket ÄB):

- efterlevande make eller efterlevande sambo, även om maken eller sambon inte är dödsbodelägare
- dödsbodelägare
- efterarvingar (både legala och testamentariska).

Beträffande frånskild make och tidigare sambo samt make där mål om äktenskapsskillnad pågick vid dödsfallet se avsnitt 3.3.

Oklar dödsbodelägarkrets

Om det vid tiden för kallelsen eller förrättningen är oklart vem som är dödsbodelägare kan samtliga eventuella dödsbodelägare kallas till förrättningen och antecknas i bouppteckningen (KRSU 2004-12-06, mål nr 2701-03).

Kallelsetid

Kallelse ska ske i god tid före förrättningen (20 kap. 2 § första stycket ÄB). Vad som är god tid får bedömas från fall till fall. Skulle tiden vara för kort kan detta utgöra ett hinder mot att registrera bouppteckningen.

Flera förrättningsfall

Om det har förekommit flera förrättningsfall ska samtliga personer ha varit kallade till eller närvarande vid det sista förrättningsfallet (Skatteverket 2004-11-19, dnr 130 665980-04/111).

3.6.2 Bevis om kallelse

Om någon som ska vara kallad inte har varit närvarande vid förrättningen ska bevis om kallelse bifogas bouppteckningen (20 kap. 3 § andra stycket ÄB). Som bevis godtas en av den kallade underskriven bekräftelse av att han eller hon har blivit kallad eller ett kvitto på att ett rekommenderat brev sänts till den som kallats. Det krävs inte att den som har kallats har tagit del av det rekommenderade brevet, utan det är tillräckligt att det har skickats (RÅ 2007 ref. 63).

E-post

En kallelse per e-post kan inte ersätta ett kvitto på ett rekommenderat brev. En bekräftelse per e-post av att kallelsen mottagits kan inte ersätta en underskriven bekräftelse.

Inte godkänna i efterhand

Om någon inte har blivit kallad och inte heller har varit närvarande vid förrättningen kan detta fel inte läkas genom att vederbörande godkänner bouppteckningen i efterhand (Skatteverket 2004-11-19, dnr 130 665980-04/111).

3.6.3 Omyndig dödsbodelägare eller efterarvinge

Företräds av förmyndare

Om en dödsbodelägare är omyndig ska han eller hon företrädas av sin förmyndare. Det är alltså förmyndaren som ska kallas till bouppteckningsförrättningen.

Gemensam vårdnad	Om båda föräldrarna har vårdnaden om ett barn är båda föräldrarna förmyndare (10 kap. 2 § FB). Om båda föräldrarna är förmyndare utövas förmyndarskapet av dem gemensamt och båda ska därför kallas till förrättningen.
Ensam vårdnad	Om endast en av föräldrarna har vårdnaden om ett barn är han eller hon ensam förmyndare (10 kap. 2 § FB).
Annan förmyndare	Om ingen av föräldrarna har vårdnaden om barnet är de inte heller förmyndare. Den som har förordnats till vårdnadshavare är då också förmyndare (10 kap. 3 § första stycket FB).
Avstå från arv eller godkänna testamente	En förmyndare får inte avstå från arv eller testamente för barnets räkning (15 kap. 6 § första stycket FB). Förmyndaren får inte heller godkänna ett testamente för barnets räkning (RH 2005:41).
Avstående enligt 3:9ÄB	Om en förmyndare vill göra ett avstående till efterlevande make enligt 3 kap. 9 § ÄB för barnets räkning kan det ske efter överförmyndarens samtycke (15 kap. 6 § andra stycket FB).
Del i samma dödsbo	Om en förmyndare eller en förmyndares make eller sambo är delägare i samma dödsbo som barnet får förmyndaren inte företräda barnet under bouppteckningen (11 kap. 2 § första stycket FB). Det innebär att förmyndaren inte kan företräda barnet vid bouppteckningsförrättningen. Anledningen till det är att förmyndaren och barnet i detta fall kan ha motstående intressen. Barnet ska i stället representeras av en god man. Bestämmelserna i 11 kap. 2 § första stycket FB reglerar inte en situation där barnets båda föräldrar är förmyndare men varken är gifta eller sambo med varandra. Om ett barn i en sådan situation är delägare i samma dödsbo som en av föräldrarna kan den andre föräldern ensam företräda barnet vid förrättningen.
Tid för förordnandet	Om en god man behövs ska han eller hon ha varit förordnad innan bouppteckningsförrättningen och varit kallad till eller närvarande vid förrättningen i egenskap av god man för barnet för att bouppteckningen ska kunna registreras.
Efterarvinge	Om förmyndaren och barnet båda är efterarvingar, eller om en av dem är efterarvinge och den andre är dödsbodelägare, kan förmyndaren företräda barnet.
God man	3.6.4 God man och förvaltare En god man kan förordnas när en person (huvudmannen) behöver hjälp med att bevaka sin rätt, förvalta sin egendom eller sörja för sin person (11 kap. 4 § första stycket FB).

	Huvudmannen har kvar sin rättsliga handlingsförmåga även avseende det godmanskapet omfattar.
Förvaltare	En förvaltare kan förordnas när en person (huvudmannen) är ur stånd att vårda sig eller sin egendom (11 kap. 7 § första stycket FB). En förvaltare företräder huvudmannen i alla angelägenheter som omfattas av uppdraget (11 kap. 9 § första stycket FB). Huvudmannen är således fråntagen sin rättsliga handlingsförmåga i dessa hänseenden.
Kallelse	När en person har god man eller förvaltare är det den gode mannen eller förvaltaren som ska kallas till förrättningen. Om en god man är utsedd bör huvudmannen underrättas om kallelsen (Walin Lind del II kommentaren till 20 kap. 2 § ÄB).
Avstå från arv eller godkänna testamente	En god man eller förvaltare får inte avstå från arv eller testamente för huvudmannens räkning (15 kap. 6 § första stycket FB). Den gode mannen eller förvaltaren får inte heller godkänna ett testamente för huvudmannens räkning (RH 2005:41).
Avstående enligt 3:9 ÄB	Om en god man eller förvaltare vill göra ett avstående till efterlevande make enligt 3 kap. 9 § ÄB för sin huvudmans räkning kan detta ske efter överförmyndarens samtycke (15 kap. 6 § andra stycket FB).
Del i samma dödsbo	Om en god man eller förvaltare har del i samma dödsbo som sin huvudman kan den gode mannen eller förvaltaren inte företräda huvudmannen vid bouppteckningsförrättningen. Detsamma gäller om en god mans eller förvaltares make eller sambo eller någon som den gode mannen eller förvaltaren företräder har del i samma dödsbo som huvudmannen (12 kap. 8 § andra stycket FB). En tillfällig god man ska då utses för att företräda huvudmannen vid förrättningen (11 kap. 2 § andra stycket FB).
Tid för förordnandet	När en tillfällig god man behövs ska han eller hon ha varit förordnad innan bouppteckningsförrättningen och varit kallad till eller närvarande vid förrättningen i egenskap av god man för huvudmannen för att bouppteckningen ska kunna registreras.
Efterarvinge	Om en god man eller förvaltare och huvudmannen båda är efterarvingar, eller om en av dem är efterarvinge och den andre är dödsbodelägare, kan den gode mannen eller förvaltaren företräda huvudmannen.
	3.6.5 Arvinge på okänd ort eller okänd arvinge
Dödsbodelägare	En god man ska förordnas i följande fall (11 kap. 3 § första stycket 1–4 FB):

- Om en till namnet känd arvinge vistas på okänd eller avlägsen ort.
- Om det är ovisst om den döde har efterlämnat någon arvinge som har rätt till arv före Allmänna arvsfonden eller före eller tillsammans med en känd arvinge.
- Om det är känt att det finns en arvinge men både namn och vistelseort är okända.
- Om testamentstagare vistas på okänd eller avlägsen ort eller är till namnet okänd.
- Om det i annat fall behövs för att bevaka den frånvarandes rätt.

Efterarvinge

Om den okände personen eller den person som finns på okänd ort är efterarvinge ska någon god man inte utses. En sådan efterarvinge kommer därför inte att kunna kallas till förrättningen men han eller hon ska ändå antecknas i bouppteckningen.

3.6.6 Juridisk person som dödsbodelägare eller efterarvinge

En juridisk person, t.ex. en välgörenhetsorganisation eller ett trossamfund, kan vara dödsbodelägare eller efterarvinge genom ett förordnande i ett testamente. Den juridiska personen ska då kallas till förrättningen och antecknas i bouppteckningen. Vem som är behörig att företräda den juridiska personen framgår normalt av stadgar, styrelseprotokoll eller liknande handlingar.

3.6.7 Blivande dödsbodelägare

Om det enligt ett testamente beror på en framtida händelse vem som ska ärva den avlidne, ska en god man förordnas om det krävs för att bevaka den blivande ägarens rätt eller för att förvalta egendomen för den blivande ägarens räkning. Detsamma gäller om egendomen först senare ska tillfalla någon med äganderätt (11 kap. 3 § 5 FB).

3.6.8 Allmänna arvsfonden

Om den avlidne inte var gift och saknar släktingar är Allmänna arvsfonden legal arvinge och dödsbodelägare i den avlidnes dödsbo (5 kap. 1 § ÄB). Allmänna arvsfonden ska då kallas till förrättningen och antecknas i bouppteckningen.

Allmänna arvsfonden förvaltas och företräds av Kammarkollegiet. En god man kan förordnas att företräda Allmänna arvsfonden. Om en god man förordnats ska han eller hon kallas till förrättningen, i annat fall ska Kammarkollegiet kallas.

3.7 Närvarande vid förrättningen

Framgå av bouppteckningen

Av en bouppteckning ska det framgå vilka som har varit närvarande vid förrättningen (20 kap. 3 § andra stycket ÄB). Om en person varit närvarande krävs inte bevis på att kallelse skett.

God man och förvaltare

Om någon varit närvarande genom god man eller förvaltare ska en handling som styrker hans eller hennes behörighet bifogas bouppteckningen.

Företrädare för juridisk person

Om en juridisk person varit närvarande ska stadgar, styrelseprotokoll eller liknande handling som styrker den närvarande företrädarens behörighet bifogas bouppteckningen.

Fullmakt

Om någon har varit närvarande genom ombud ska en fullmakt som styrker ombudets behörighet bifogas bouppteckningen.

Underskrift krävs inte

Det finns inget krav på att den som har varit närvarande vid förrättningen ska bekräfta sin närvaro genom en underskrift på bouppteckningen.

3.8 Bouppgivare

3.8.1 Bouppgivarens roll

Vid bouppteckningsförrättningen ska en bouppgivare lämna uppgifter om dödsboet. Bouppgivaren ska lämna en fullständig redogörelse för boets omfattning vid dödsfallet. Bouppgivaren ska lämna uppgift om testamente, äktenskapsförord, den avlidnes släktförhållanden, vilka tillgångar och skulder den avlidne hade o.s.v. Bouppgivaren ska med sin underskrift på bouppteckningen försäkra att uppgifterna är riktiga och att inga uppgifter avsiktligt har utelämnats (20 kap. 6 § andra stycket ÄB).

3.8.2 Vem kan vara bouppgivare?

Den person som känner boet bäst ska vara bouppgivare (20 kap. 6 § första stycket ÄB).

En bouppteckningsman eller testamentsexekutor kan vara bouppgivare. Det föreligger inte något hinder mot att ha flera bouppgivare. Om så är fallet kan de uppge hela boet tillsammans eller var sin del av det. En förrättningsman får inte

vara bouppgivare (Walin Lind del II kommentaren till 20 kap. 6 § ÄB).

Närvaro

Bouppgivaren ska vara närvarande vid förrättningen, antingen fysiskt eller via t.ex. webbkamera eller högtalartelefon (Skatteverket 2005-08-16, dnr 130 370745-05/111).

Om en bouppgivares försäkran eller underskrift saknas kan bouppteckningen inte registreras.

3.9 Förrättningsmän

3.9.1 Förrättningsmännens roll

En bouppteckning ska förrättas av två kunniga och trovärdiga gode män (20 kap. 2 § första stycket ÄB). De kallas förrättningsmän.

Värdera tillgångar

Förrättningsmännens uppgift är att anteckna allt som förekommer vid förrättningen av faktisk eller rättslig betydelse, t.ex. förekomsten av äktenskapsförord, testamente eller arvsavstående. Förrättningsmännen har ansvar för att tillgångarna värderas riktigt.

Skriftligt intyga

Förrättningsmännen ska skriftligen på bouppteckningen intyga att allt har blivit rätt antecknat och att tillgångarna har värderats efter bästa förstånd (20 kap. 6 § tredje stycket ÄB). Om det saknas tillgångar att värdera, får intyget inskränkas till att avse att allt har blivit riktigt antecknat.

3.9.2 Vem kan vara förrättningsman?

En dödsbodelägare eller en företrädare för en dödsbodelägare kan inte vara förrättningsman. Inte heller kan en efterarvinge vara förrättningsman (RH 1995:77). Däremot kan en make eller en annan anhörig till en dödsbodelägare eller efterarvinge vara förrättningsman.

En bouppgivare, boutredningsman eller testamentsexekutor kan inte vara förrättningsman (NJA 1925 s.117). Att en förrättningsman förordnas till boutredningsman efter det att bouppteckningsförrättningen har avslutats utgör dock inget hinder mot att registrera bouppteckningen.

Särskild bouppteckningsförrättare

Om Skatteverket har förordnat en särskild bouppteckningsförrättare utgör det inte något hinder mot att han eller hon också är förrättningsman (20 kap. 9 § första stycket ÄB).

Om förrättningsmännens intygande eller underskrifter saknas, eller om någon som inte får vara förrättningsman ändå har varit det, kan bouppteckningen inte registreras.

Närvaro

En bouppteckning ska alltid undertecknas av två förrättningsmän. Däremot är det tillräckligt att en av dem är närvarande vid förrättningen och sedan underrättar den andre om vad som framkommit vid förrättningen (RÅ 2004 ref. 37).

3.10 Boutredningsman

En dödsbodelägare, legatarie, borgenär m.fl. kan ansöka hos tingsrätten om att en boutredningsman ska utses.

Boutredningsmannen övertar den behörighet att förvalta dödsboet som annars tillkommer dödsbodelägarna tillsammans enligt 18 kap. 1 § första stycket ÄB.

Om någon bouppteckningsförrättning inte hållits ska boutredningsmannen se till att en sådan äger rum och att en bouppteckning upprättas (20 kap. 2 § första stycket ÄB). Boutredningsmannen får inte vara förrättningsman men det finns inget hinder mot att boutredningsmannen är bouppgivare (NJA 1925 s. 117).

3.11 Testamentsexekutor

En testamentsexekutor utses genom ett förordnande i ett testamente. Testamentet måste få laga kraft innan förordnandet börjar gälla (Walin Lind del II kommentar till 19 kap. 20 § ÄB). Om testamentet förklaras ogiltigt gäller inte förordnandet om testamentsexekutor (Walin Lind del II kommentaren till 19 kap. 1 § ÄB).

Testamentsexekutors behörighet framgår av 19 kap. 20 § ÄB.

Om någon bouppteckningsförrättning inte hållits ska testamentsexekutorn se till att en sådan äger rum och att en bouppteckning upprättas (20 kap. 2 § första stycket ÄB). Testamentsexekutorn får inte vara förrättningsman men det finns inget hinder mot att testamentsexekutorn är bouppgivare (NJA 1925 s. 117).

4 Bouppteckning med internationell anknytning

4.1 Hemvist och medborgarskap

Om den avlidne hade hemvist i Sverige vid sin död ska en svensk bouppteckning eller dödsboanmälan göras. Om den avlidne hade hemvist utanför Sverige vid sin död ska under vissa förutsättningar en svensk bouppteckning göras.

Den avlidnes medborgarskap avgör normalt vilket lands arvsrätt som ska tillämpas och därmed vem som är dödsbo- delägare.

Flera medborgarskap

Avsnitt 4.2 om svensk medborgare ska tillämpas även på en svensk medborgare som har fler än ett medborgarskap.

4.2 Svensk medborgare

4.2.1 Hemvist i Danmark, Finland, Island eller Norge

Ingen svensk bouppteckning

När en svensk medborgare hade hemvist i ett annat nordiskt land än Sverige vid sin död ska någon svensk bouppteckning inte göras. Boutredningen i det land där den avlidne hade hemvist ska omfatta all egendom, även den som eventuellt finns i Sverige (1 § NKL).

När en boutredning efter en svensk medborgare ska göras i ett annat nordiskt land ska någon bouppteckning eller annan liknande handling inte lämnas in till Skatteverket för registrering eller annan åtgärd.

Egendom i Sverige

Om den svenske medborgaren hade egendom i Sverige finns en möjlighet för den som förvaltar dödsboet att få biträde med bouppteckningen. Det sker genom en ansökan hos tingsrätten på den ort där egendomen finns. Rätten ska då förordna en särskild person som ska upprätta en "bouppteckning" (2 § första stycket NKL). En sådan handling är inte en bouppteckning i ärvdabalkens mening utan en förteckning över de tillgångar och skulder som finns i Sverige (se Bergqvist NIP s. 75). Den ska inte lämnas in till Skatteverket.

4.2.2 Hemvist utanför Norden

4.2.2.1 Bouppteckningsskyldighet

Boutredningsman	Om den avlidne var svensk medborgare med hemvist utanför Norden vid sin död ska dödsboet avträdas till förvaltning av en boutredningsman (2 kap. 2 § IDL). I praktiken förordnas en boutredningsman endast när det finns egendom i Sverige. När en boutredningsman förordnats ska en boutredning göras enligt bestämmelserna i ärvdabalken. I boutredningen ingår att göra en bouppteckning. En skyldighet att upprätta en bouppteckning uppstår således först när en boutredningsman förordnats.
Boutredningsman förordnad efter förrättningen	Innan en boutredningsman förordnats kan Skatteverket inte registrera en bouppteckning eftersom det inte föreligger någon bouppteckningsskyldighet. Att boutredningsmannen förordnats först efter bouppteckningsförrättningen utgör dock inget hinder mot att registrera bouppteckningen.
Socialnämnden	Har dödsboet inte avträtts till förvaltning av en boutredningsman ska den som har egendomen i sin vård anmäla detta till socialnämnden i den kommun där egendomen finns (2 kap. 3 § första stycket IDL). Socialnämnden ska då ta hand om egendomen.
Egendom av ringa värde	Om egendomen är av ringa värde kan socialnämnden under vissa förutsättningar lämna över egendomen till någon av den avlidnes anhöriga (2 kap. 3 § andra stycket IDL).
Egendom av inte ringa värde	Om egendomen inte är av ringa värde ska socialnämnden vända sig till tingsrätten för att få en boutredningsman förordnad (2 kap. 3 § tredje stycket IDL).
Tidsfrister	Det finns ingen lagstadgad tid inom vilken ett dödsbo ska avträdas till förvaltning av boutredningsman. Inte heller finns någon angiven tid inom vilken en anmälan ska göras till socialnämnden. Tiden inom vilken en bouppteckning ska förrättas börjar löpa den dag tingsrätten beslutar att förordna en boutredningsman (2 kap. 4 § IDL). Det innebär att en bouppteckning ska förrättas inom tre månader från tingsrättens beslut och ges in till Skatteverket inom ytterligare en månad.
Anstånd med förrättning	Först efter att en boutredningsman förordnats kan anstånd med att förrätta en bouppteckning beviljas. Innan dess föreligger nämligen ingen bouppteckningsskyldighet.

4.2.2.2 Bouppteckningens innehåll

En bouppteckning efter en svensk medborgare med hemvist utanför Norden vid sin död ska göras enligt bestämmelserna i 20 kap. ÄB (2 kap. 2 § IDL). Det innebär att bouppteckningen upprättas på samma sätt som om den avlidne hade haft hemvist i Sverige vid sin död.

Dödsbodelägare och efterarvingar

Ärvdabalkens regler om arvsrätt avgör vem som är dödsbodelägare och i förekommande fall efterarvinge (1 kap. 1 § första stycket IDL).

Den avlidnes egendom

Bouppteckningen ska omfatta all den avlidnes egendom oavsett om den finns i Sverige eller i utlandet (2 kap. 5 § första stycket IDL). Detta gäller även om den avlidne hade flera medborgarskap (NJA 1976 s. 472).

4.3 Dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare

4.3.1 Hemvist i Sverige

4.3.1.1 Bouppteckningsskyldighet

Om en dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare hade hemvist i Sverige vid sin död ska en svensk bouppteckning upprättas och lämnas in till Skatteverket för registrering (19 § NDL).

4.3.1.2 Bouppteckningens innehåll

En bouppteckning efter en dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare med hemvist i Sverige vid sin död ska göras enligt bestämmelserna i 20 kap. ÄB (19 § första stycket NDL). Det innebär att bouppteckningen upprättas på samma sätt som om den avlidne hade varit svensk medborgare med hemvist i Sverige vid sin död.

Dödsbodelägare och efterarvingar

Ärvdabalkens regler om arvsrätt avgör vem som är dödsbodelägare och i förekommande fall efterarvinge (1 § NDL). Om den avlidne haft hemvist i Sverige kortare tid än fem år kan arvingar eller testamentstagare yrka att arvsrätten i medborgarskapslandets lag ska tillämpas. Ett sådant yrkande ska göras inom sex månader från dödsfallet eller, om arvskifte förrättas senare, senast vid arvskiftet (1 och 3 §§ NDL). Den som åberopar femårsregeln ska visa att det finns förutsättningar för att tillämpa den och vad lagen i medborgarskapslandet innehåller (7 § NDL).

Egendom i utlandet	<p>Bouppteckningen ska omfatta all egendom oavsett om den finns i Sverige eller i utlandet (20 § NDL).</p>
	<p>4.3.2 Hemvist i Danmark, Finland, Island eller Norge</p>
Ingen svensk bouppteckning	<p>När en dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare hade hemvist i ett annat nordiskt land än Sverige vid sin död ska någon svensk bouppteckning inte göras. Boutredningen i det land där den avlidne hade hemvist ska omfatta all egendom, även den som eventuellt finns i Sverige (1 § NKL).</p> <p>När en boutredning efter en dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare ska göras i ett annat nordiskt land än Sverige ska någon bouppteckning eller annan liknande handling inte lämnas in till Skatteverket för registrering eller annan åtgärd.</p>
Egendom i Sverige	<p>Om den nordiska medborgaren hade egendom i Sverige finns en möjlighet för den som förvaltar dödsboet att få biträde med bouppteckningen. Det sker genom en ansökan hos tingsrätten på den ort där egendomen finns. Rätten ska då förordna en särskild person som ska upprätta en ”bouppteckning” (2 § första stycket NKL). En sådan handling är inte en bouppteckning i ärvdabalkens mening utan enbart en förteckning över de tillgångar och skulder som finns i Sverige (se Bergqvist NIP s. 75). Den ska inte lämnas in till Skatteverket.</p>
	<p>4.3.3 Hemvist utanför Norden</p>
	<p>4.3.3.1 Bouppteckningsskyldighet</p>
Boutredningsman	<p>Om den avlidne var dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare med hemvist utanför Norden vid sin död och egendom finns i Sverige ska dödsboet avträdas till förvaltning av boutredningsman (2 kap. 2 § IDL). När en boutredningsman förordnats ska en boutredning enligt svensk lag göras, d.v.s. enligt bestämmelserna i ärvdabalken. I boutredningen ingår att göra en bouppteckning. En skyldighet att göra en bouppteckning uppstår således först när en boutredningsman förordnats.</p>
Boutredningsman förordnad efter förrättningen	<p>Innan en boutredningsman förordnats kan Skatteverket inte registrera en bouppteckning eftersom det inte föreligger någon bouppteckningsskyldighet. Att boutredningsmannen förordnats först efter bouppteckningsförrättningen utgör dock inget hinder mot att registrera bouppteckningen.</p>
Socialnämnden	<p>Har dödsboet inte avträtts till förvaltning av boutredningsman ska den som har egendomen i sin vård anmäla detta till socialnämnden i den kommun där egendomen finns (2 kap. 3 § första stycket IDL). Socialnämnden ska då ta hand om egendomen.</p>

Egendom av ringa värde	Om egendomen är av ringa värde kan socialnämnden under vissa förutsättningar lämna över egendomen till någon av den avlidnes anhöriga (2 kap. 3 § andra stycket IDL).
Egendom av inte ringa värde	Om egendomen inte är av ringa värde ska socialnämnden vända sig till tingsrätten för att få en boutredningsman förordnad (2 kap. 3 § tredje stycket IDL).
Tidsfrister	Det finns ingen lagstadgad tid inom vilken ett dödsbo ska avträdas till förvaltning av boutredningsman. Inte heller finns någon angiven tid inom vilken en anmälan ska göras till socialnämnden. Tiden inom vilken en bouppteckning ska förrättas börjar löpa den dag tingsrätten beslutar att förordna en boutredningsman (2 kap. 4 § IDL). Det innebär att en bouppteckning ska förrättas inom tre månader från tingsrättens beslut och ges in till Skatteverket inom ytterligare en månad.
Anstånd med förrättningen	Först efter att en boutredningsman förordnats kan anstånd med att förrätta en bouppteckning beviljas. Innan dess föreligger nämligen ingen bouppteckningsskyldighet. 4.3.3.2 Bouppteckningens innehåll När en bouppteckning efter en dansk, finsk, isländsk eller norsk medborgare med hemvist utanför Norden vid sin död ska göras ska bestämmelserna i 20 kap. ÄB tillämpas (2 kap. 2 § IDL). Det innebär att bouppteckningen upprättas som om den avlidne hade haft hemvist i Sverige vid sin död med det undantaget att den endast ska omfatta egendomen i Sverige (2 kap. 6 § första stycket IDL).
Dödsbodelägare och efterarvingar	Medborgarskapslandets arvsrätt avgör vem som är dödsbodelägare och i förekommande fall efterarvinge (1 kap. 1 § första stycket IDL). Bestämmelsen i IDL gäller till sin ordalydelse bara arv men tillämpas också på testamente (Bergqvist IAB s. 46).
Renvoi (återförvisning)	Hänvisningen till medborgarskapslandets arvsrätt i 1 kap. 1 § IDL innebär enligt Skatteverkets uppfattning att medborgarskapslandets egna regler om arvsrätt alltid ska tillämpas även om IP-rätten i medborgarskapslandet skulle hänvisa tillbaka till arvsrätten i hemvistlandet, s.k. renvoi eller återförvisning (NJA 1939 s. 96).
Allmänna arvsfonden	Om den avlidne saknar arvingar har Allmänna arvsfonden i vissa fall rätt till arv (1 kap. 11 § IDL).

4.4 Utomnordisk medborgare

4.4.1 Hemvist i Sverige

4.4.1.1 Bouppteckningsskyldighet

Om en utomnordisk medborgare hade hemvist i Sverige vid sin död ska en svensk bouppteckning upprättas och lämnas in till Skatteverket för registrering (2 kap. 1 § första stycket IDL).

4.4.1.2 Bouppteckningens innehåll

En bouppteckning efter en utomnordisk medborgare med hemvist i Sverige vid sin död ska göras enligt bestämmelserna i 20 kap. ÄB (2 kap. 1 § första stycket IDL). Det innebär att bouppteckningen upprättas på samma sätt som om den avlidne hade varit svensk medborgare med hemvist i Sverige vid sin död.

Dödsbodelägare och efterarvingar

Medborgarskapslandets arvsrätt avgör vem som är dödsbodelägare och i förekommande fall efterarvinge (1 kap. 1 § första stycket IDL). Bestämmelsen gäller till sin ordalydelse bara arv men tillämpas också på testamente (Bergqvist IAB s. 46).

Renvoi (återförvisning)

Hänvisningen till medborgarskapslandets arvsrätt i 1 kap. 1 § IDL innebär enligt Skatteverkets uppfattning att medborgarskapslandets egna regler om arvsrätt alltid ska tillämpas även om IP-rätten i medborgarskapslandet skulle hänvisa tillbaka till arvsrätten i hemvistlandet, s.k. renvoi eller återförvisning (NJA 1939 s. 96).

Delstatslagar

Om ett medborgarskapsland har olika lagar för olika delar av landet, t.ex. delstatslagarna i USA, finns i allmänhet också en nationell lag som bestämmer vilken av delstatslagarna som ska tillämpas. Landets nationella lag avgör då vilken delstatslag som blir tillämplig på den avlidnes arv. Om det inte går att fastställa vilken delstatslag som ska tillämpas väljer man lagen i den delstat som den avlidne har störst anknytning till (3 kap. 1 § IDL).

Allmänna arvsfonden

Om den avlidne saknar arvingar har Allmänna arvsfonden i vissa fall rätt till arv (1 kap. 11 § IDL).

4.4.2 Hemvist utanför Sverige

4.4.2.1 Bouppteckningsskyldighet

Boutredningsman

Om den avlidne var utomnordisk medborgare med hemvist utanför Sverige vid sin död och egendom finns i Sverige ska

dödsboet avträdas till förvaltning av boutredningsman (2 kap. 2 § IDL). När en boutredningsman förordnats ska en boutredning enligt svensk lag göras, d.v.s. enligt bestämmelserna i ärvdabalken. I boutredningen ingår att göra en bouppteckning. En skyldighet att göra en bouppteckning uppstår således först när en boutredningsman förordnats.

Boutredningsman förordnad efter förrättningen	Innan en boutredningsman förordnats kan Skatteverket inte registrera en bouppteckning eftersom det inte föreligger någon bouppteckningsskyldighet. Att boutredningsmannen förordnats först efter bouppteckningsförrättningen utgör dock inget hinder mot att registrera bouppteckningen.
Socialnämnden	Har dödsboet inte avträtts till förvaltning av boutredningsman ska den som har egendomen i sin vård anmäla detta till socialnämnden i den kommun där egendomen finns (2 kap. 3 § första stycket IDL). Socialnämnden ska då ta hand om egendomen.
Egendom av ringa värde	Om egendomen är av ringa värde kan socialnämnden under vissa förutsättningar lämna över egendomen till någon av den avlidnes anhöriga (2 kap. 3 § andra stycket IDL).
Egendom av inte ringa värde	Om egendomen inte är av ringa värde ska socialnämnden vända sig till tingsrätten för att få en boutredningsman förordnad (2 kap. 3 § tredje stycket IDL).
Tidsfrister	Det finns ingen lagstadgad tid inom vilken ett dödsbo ska avträdas till förvaltning av boutredningsman. Inte heller finns någon angiven tid inom vilken anmälan ska göras till socialnämnden. Tiden inom vilken en bouppteckning ska förrättas börjar löpa den dag tingsrätten beslutar att förordna en boutredningsman (2 kap. 4 § IDL). Det innebär att en bouppteckning ska förrättas inom tre månader från tingsrättens beslut och ges in till Skatteverket inom ytterligare en månad.
Anstånd med förrättningen	Först efter att en boutredningsman förordnats kan anstånd med att förrätta en bouppteckning beviljas. Innan dess föreligger nämligen ingen bouppteckningsskyldighet.

4.4.2.2 Bouppteckningens innehåll

När en bouppteckning efter en utomnordisk medborgare med hemvist utanför Sverige vid sin död ska göras ska bestämmelserna i 20 kap. ÄB tillämpas (2 kap. 2 § IDL). Det innebär att bouppteckningen upprättas på samma sätt som om den avlidne hade haft hemvist i Sverige vid sin död med det undantaget att

	den endast ska omfatta egendomen i Sverige (2 kap. 6 § första stycket IDL).
Dödsbodelägare och efterarvingar	Medborgarskapslandets arvsrätt avgör vem som är dödsbodelägare och i förekommande fall efterarvinge (1 kap. 1 § första stycket IDL). Bestämmelsen gäller till sin ordalydelse bara arv men tillämpas också på testamente (Bergquist IAB s. 46)
Renvoi (återförvisning)	Hänvisningen till medborgarskapslandets arvsrätt i 1 kap. 1 § IDL innebär enligt Skatteverkets uppfattning att medborgarskapslandets egna regler om arvsrätt alltid ska tillämpas även om IP-rätten i medborgarskapslandet skulle hänvisa tillbaka till arvsrätten i hemvistlandet, s.k. renvoi eller återförvisning (NJA 1939 s. 96).
Delstatslagar	Om ett medborgarskapsland har olika lagar för olika delar av landet, t.ex. delstatslagarna i USA, finns i allmänhet också en nationell lag som bestämmer vilken av delstatslagarna som ska tillämpas. Landets nationella lag avgör då vilken delstatslag som blir tillämplig på den avlidnes arv. Om det inte går att fastställa vilken delstatslag som ska tillämpas väljer man lagen i den delstat som den avlidne har störst anknytning till (3 kap. 1 § IDL).
Allmänna arvsfonden	Om den avlidne saknar arvingar har Allmänna arvsfonden i vissa fall rätt till arv (1 kap. 11 § IDL).

4.5 Makars och sambors förmögensförhållanden

I ett bouppteckningsärende med internationell anknytning kan utländska bestämmelser om makars förmögensförhållanden bli tillämpliga i stället för svenska. När det kan bli aktuellt framgår av bestämmelserna i LIMF och NÄF.

Lagvalsavtal	Makar kan under vissa förutsättningar träffa avtal om vilka bestämmelser som ska tillämpas på deras förmögensförhållanden. Ett sådant avtals giltighet bedöms utifrån bestämmelserna i LIMF och NÄF.
Äktenskapsförord	Ett äktenskapsförord mellan makar som har hemvist i Sverige när äktenskapsförordet ingås, är giltigt endast om det registrerats av Skatteverket (5 § 3 stycket LIMF). Tidigare registrerade tingsrätten äktenskapsförord.

4.6 Utländska testamenten

Ett testamente kan vara giltigt även om de svenska formkraven inte är uppfyllda. Det framgår av bestämmelserna i 1 kap. 3–6 §§ IDL och 9–11 §§ NDL.

Vid en bouppteckning i Sverige ska de svenska bestämmelserna om delgivning och klander av testamente tillämpas (2 kap. 8 första stycket § IDL och 12 § NDL).

4.7 Truster

Rättsläget är oklart avseende vilka som är dödsbodelägare när tillgångar ska tillfalla en trust. Skatteverket anser dock att den avlidnes legala arvingar och trustens beneficiaries (förmåntagare) är dödsbodelägare. De ska därför kallas till förrättningen och antecknas i bouppteckningen. Skatteverkets uppfattning är vidare att varken trusten som sådan eller trustees (förvaltare av trusten) är dödsbodelägare.

En så kallad discretionary trust saknar beneficiaries. Då ingår det i trusteeens uppdrag att bestämma vilka som ska vara beneficiaries. Om de inte är utsedda när bouppteckningen förrättas anser Skatteverket att enbart de legala arvingarna ska anses vara dödsbodelägare. När beneficiaries sedan har utsetts ska en tilläggsbouppteckning förrättas.

5 Skatteverkets handläggning av bouppteckningsärenden

5.1 Skatteverkets uppgift

När det föreligger en bouppteckningsskyldighet ska Skatteverket se till att en bouppteckning förrättas och lämnas in till Skatteverket (20 kap. 9 § första stycket ÄB).

Skatteverket ska därefter registrera bouppteckningen och förse den med bevis om detta (20 kap. 9 § andra stycket ÄB).

Innan Skatteverket kan registrera en bouppteckning ska verket kontrollera att den innehåller samtliga obligatoriska uppgifter och att det framgår att förrättningen gått till på det sätt som anges i 20 kap. ÄB (20 kap. 9 § tredje stycket ÄB).

Formlös ansökan

En ansökan om registrering är formlös och sker genom att bouppteckningen lämnas in till Skatteverket.

Det är kostnadsfritt att få en bouppteckning registrerad hos Skatteverket.

5.2 Föreläggande att komplettera en bouppteckning

Ingivare

Ingivaren är den som sköter kontakten mellan dödsboet och Skatteverket. Det är till ingivaren Skatteverket vänder sig för att kontrollera om förrättningen gått rätt till.

Avhjälpa fel

Om en uppgift saknas i en bouppteckning ska Skatteverket ge ingivaren en möjlighet att komplettera bouppteckningen.

Föreläggande att avhjälpa fel

Om en bouppteckning är ofullständig kan Skatteverket förelägga företrädare för dödsboet att inom en viss tid komplettera den (20 kap. 9 § tredje stycket ÄB). Föreläggandet riktas normalt till den som gentemot Skatteverket företräder dödsboet d.v.s. ingivaren. Föreläggandet kan kombineras med ett vite.

5.3 Skatteverkets beslut

5.3.1 Beslut att registrera en bouppteckning

När det framgår att en bouppteckningsförrättning gått till på det sätt som sägs i 20 kap. ÄB och bouppteckningen innehåller de obligatoriska uppgifterna (se avsnitt 3) ska Skatteverket registrera den och förse den med bevis om registreringen (20 kap. 9 § andra stycket jfr tredje stycket ÄB). Att en bouppteckning är registrerad framgår av den stämpel och underskrift m.m. som sätts på originalbouppteckningen.

Efter registreringen skickar Skatteverket originalhandlingarna tillbaka till ingivaren och en bestyrkt kopia av handlingarna arkiveras hos Skatteverket.

5.3.2 Beslut att inte registrera en bouppteckning

Vägra registrera

Om det inte framgår att bouppteckningsförrättningen gått till på det sätt som anges i 20 kap. ÄB får Skatteverket inte registrera bouppteckningen (20 kap. 9 § tredje stycket ÄB).

Det finns två situationer när Skatteverket inte kan registrera en bouppteckning.

- Det framgår att förrättningen inte har gått rätt till. En ny förrättning måste hållas och en ny bouppteckning ska ges in till Skatteverket.
- Det framgår inte att förrättningen har gått till på rätt sätt och Skatteverket har inte fått in kompletterande uppgifter som kan visa att förrättningen har gått rätt till. Om bouppteckningen efter Skatteverkets beslut att inte registrera den kompletteras med uppgifter som visar att förrättningen har gått rätt till kan bouppteckningen registreras och en ny förrättning behöver inte hållas.

Efter att Skatteverket har fattat ett beslut att inte registrera en bouppteckning skickas originalhandlingarna tillbaka till ingivaren och en kopia av handlingarna arkiveras hos Skatteverket.

Boupptecknings- skyldigheten

Skyldigheten att förrätta och lämna in en bouppteckning till Skatteverket kvarstår även efter Skatteverkets beslut att inte registrera en bouppteckning.

Återkallar bouppteckning	<p>5.3.3 Beslut att avskriva</p> <p>Om ingivaren återkallar en bouppteckning innan Skatteverket fattat beslut i ärendet ska Skatteverket fatta ett beslut om att avskriva bouppteckningen från vidare handläggning.</p> <p>Efter ett avskrivningsbeslut skickas originalhandlingarna tillbaka till ingivaren och en kopia av handlingarna arkiveras hos Skatteverket.</p>
Boupptecknings-skyldigheten	<p>Skyldigheten att förrätta och lämna in en bouppteckning till Skatteverket kvarstår även efter ett avskrivningsbeslut.</p> <p>5.3.4 Beslut att avvisa</p> <p>Om en bouppteckning lämnas in till Skatteverket trots att det inte ska ske någon förrättning ska bouppteckningen avvisas. Avvisningsbeslut ska fattas bl.a. i följande situationer.</p> <ul style="list-style-type: none">– En tilläggsbouppteckning kommer in och grund för tilläggsbouppteckning saknas.– En bouppteckning kommer in efter en svensk medborgare som vid sin död hade hemvist i ett annat nordiskt land än Sverige.– En bouppteckning kommer in efter en person som är medborgare i ett nordiskt land och som vid sin död hade hemvist i ett annat nordiskt land än Sverige.– En IDL-bouppteckning kommer in och en boutredningsman har inte förordnats. <p>Efter ett avvisningsbeslut skickas originalhandlingarna tillbaka till ingivaren och en kopia av handlingarna arkiveras hos Skatteverket.</p>
Efter fyra månader	<p>5.4 När en bouppteckning inte kommer in</p> <p>5.4.1 Påminnelse</p> <p>Om en bouppteckning inte kommit in till Skatteverket fyra månader efter dödsfallet skickar Skatteverket ut en påminnelse om att lämna in en bouppteckning. Utskicket sker automatiskt och påminnelsen skickas till dödsboet och de arvingar som är kända för Skatteverket. Påminnelsen innehåller information om att en bouppteckning eller dödsboanmälan ska göras.</p>

5.4.2 Föreläggande med vite

Har mer än fyra månader förflutit från dagen för dödsfallet utan att en bouppteckning har kommit in till Skatteverket får verket förelägga den eller dem som är ansvariga för att bouppteckning upprättas att vid vite lämna in en bouppteckning inom viss tid (20 kap. 9 § första stycket ÄB).

För en redogörelse om föreläggande, vite m.m., se Rätt handlagt.

Ansökan om utdömande av vite

Om en bouppteckning, trots föreläggandet, inte lämnas in till Skatteverket inom den förelagda tiden kan Skatteverket ansöka hos förvaltningsrätten om att vitet döms ut (6 § första stycket viteslagen).

Boupptecknings-skyldigheten

Även om ett vite dömts ut kvarstår skyldigheten att upprätta och lämna in en bouppteckning.

Nytt vites-föreläggande

Om en bouppteckning inte kommer in trots ett utdömt vite kan Skatteverket på nytt förelägga med vite.

5.4.3 Förordnande av särskild boupptecknings-förrättare

Om en bouppteckning inte kommer in kan Skatteverket förordna en särskild bouppteckningsförrättare (20 kap. 9 § första stycket ÄB). Bouppteckningsförrättaren ska se till att en bouppteckning upprättas och lämnas in till Skatteverket.

Kostnaden för bouppteckningsförrättarens arbete ska belasta dödsboet. Om dödsboet saknar tillgångar eller om det är oskäligt att kostnaden belastar dödsboet ska Skatteverket besluta om skälig ersättning av allmänna medel (6 § första och andra stycket förordningen [2001:423] om vissa frågor rörande Skatteverkets handläggning enligt 20 kap. ärvdabalken).

5.5 Underrättelser och kungörelser m.m.

5.5.1 Underrättelser till andra myndigheter

Lantbruksenhet

Om den avlidne ägde en fastighet som taxerats som lantbruksenhet ska Skatteverket underrätta länsstyrelsen i det län som fastigheten ligger i om dödsfallet (5 § förordningen [2001:423] om vissa frågor rörande Skatteverkets handläggning enligt 20 kap. ärvdabalken).

Omyndig eller har förvaltare	Om en dödsbodelägare är omyndig eller har förvaltare ska Skatteverket underrätta överförmyndaren i den kommun där dödsbodelägaren bor om detta och bifoga en kopia på bouppteckningen (2 § förordningen [2001:423] om vissa frågor rörande Skatteverkets handläggning enligt 20 kap. ärvdabalken).
God man	Om det framgår av bouppteckningen att en god man ska förordnas för någon dödsbodelägare ska Skatteverket underrätta den överförmyndare som ska ha tillsyn över godmanskapet om detta och bifoga en kopia på bouppteckningen (3 § förordningen [2001:423] om vissa frågor rörande Skatteverkets handläggning enligt 20 kap. ärvdabalken).
Brittisk medborgare	Om en brittisk medborgare som inte har hemvist i Sverige har del i ett dödsbo på grund av giftorätt, arv eller testamente ska Skatteverket skriftligen underrätta den brittiske konsuln om detta (4 § första stycket kungörelsen [1952:644] angående skyldighet för myndighet att i vissa fall meddela underrättelse till brittisk konsul).
Allmänna arvsfonden	<p>Om det vid ett dödsfall inte finns någon annan legal arvinge än Allmänna arvsfonden eller om Allmänna arvsfonden är universell testamentstagare ska Skatteverket underrätta Kammarkollegiet om detta (12 § första stycket förordningen [2004:484] om Allmänna arvsfonden).</p> <p>Skatteverket ska i vissa fall också underrätta Kammarkollegiet när Skatteverket beslutat om kungörelse enligt 16 kap. 1 eller 2 §§ ÄB (12 § andra stycket förordningen [2004:484] om Allmänna arvsfonden).</p>
	5.5.2 Kungörelser m.m. enligt 16 kap. ÄB
	När det blir känt för Skatteverket att en arvinge eller testamentstagare är okänd eller vistas på okänd ort ska Skatteverket fatta beslut om att kungöra arvfallet. Kungörelsen ska ske i Post- och Inrikes Tidningar (16 kap. 1–3 §§ ÄB). Vad kungörelsen ska innehålla framgår av 16 kap. 1 och 2 §§ ÄB samt kungörelsen (1959:321) med närmare bestämmelser om kungörande enligt 16 kap. ärvdabalken, m.m.
Förtida preskription	Kungörelsen innebär att den tid inom vilken en arvinge eller testamentstagare ska göra sin rätt till arv gällande blir fem år från dagen för kungörelsen. Preskriptionstiden blir således kortare än den normala tioåriga preskriptionstiden. Den tioåriga preskriptionstiden innebär att en arvinge eller testamentstagare ska göra sin rätt till arv gällande inom tio år efter dödsfallet (16 kap. 4 § ÄB).

Kammarkollegiet	När Skatteverket har beslutat om kungörelse enligt 16 kap. 1 eller 2 §§ ÄB ska Skatteverket i vissa fall underrätta Kammarkollegiet om detta. Underrättelse ska ske om en arvinge är okänd eller vistas på okänd ort och det, såvitt Skatteverket känner till, inte finns någon annan arvinge som är berättigad till arvet före Allmänna arvsfonden (12 § förordningen [2004:484] om Allmänna arvsfonden).
Förelägga att ta arv i anspråk	Om en arvinge eller universell testamentstagare inte talar om ifall han eller hon vill göra anspråk på sitt arv eller på sin rätt enligt testamente får Skatteverket förelägga honom eller henne att göra sin rätt gällande. Föreläggandet sker efter ansökan från den som annars är berättigad till arvet (16 kap. 5 § ÄB).
Anmäla anspråk på arv	Skatteverket ska ta emot en anmälan från en arvinge eller testamentstagare som vill göra anspråk på sitt arv utan att tillträda det. Om ett sådant meddelande kommer in ska Skatteverket skicka det till de dödsbodelägare som är antecknade i bouppteckningen eller annars är kända för Skatteverket (16 kap. 6 § ÄB).

6 Överklagande och omprövning

6.1 Tillämpliga bestämmelser

Bestämmelserna i förvaltningslagen gäller vid överklagande och omprövning av en förvaltningsmyndighets beslut. Annan lag eller förordning gäller dock om den innehåller bestämmelser som avviker från förvaltningslagen (3 § första stycket FL).

Bestämmelserna i 60 § första stycket, 60 a § och 60 c § AGL ska tillämpas trots att AGL upphävts (20 kap. 11 § ÄB). Bestämmelserna gäller därför tillsammans med förvaltningslagens bestämmelser vid överklagande av Skatteverkets beslut i bouppteckningsärenden.

Vid överklagande av Skatteverkets beslut att kungöra ett arvfall enligt 16 kap. ÄB gäller enbart bestämmelserna i förvaltningslagen.

6.2 Överklagande

6.2.1 Vem kan överklaga?

Ett beslut kan överklagas av den som beslutet angår om beslutet gått honom eller henne emot (22 § FL).

Allmänna ombudet kan också överklaga ett beslut i ett bouppteckningsärende (60 a § AGL).

6.2.2 Vilka beslut kan överklagas?

Beslut som Skatteverket fattar vid handläggning av bouppteckningsärenden m.m. kan överklagas. Exempel på sådana beslut är:

- Beslut att registrera en bouppteckning.
- Beslut att inte registrera en bouppteckning.
- Beslut att avvisa en ansökan om registrering.
- Beslut att avvisa en ansökan om anstånd.
- Beslut att avskriva ett ärende.

**Den beslutet
gått emot**

**Allmänna
ombudet**

- Beslut att förelägga med vite.
- Beslut att avvisa ett överklagande som för sent inkommet.
- Beslut att utse en särskild bouppteckningsförrättare.
- Beslut att kungöra enligt 16 kap. ÄB.

6.2.3 Hur beslut överklagas

Förvaltningsrätten	Skatteverkets beslut i ett bouppteckningsärende överklagas till förvaltningsrätten (22 a § första stycket FL).
Tingsrätten	Skatteverkets beslut att kungöra ett arvfall enligt 16 kap. ÄB överklagas till tingsrätten.
Skriftligt	Ett överklagande ska vara skriftligt. Klaganden ska ange vilket beslut som överklagas, vad han eller hon anser är fel i beslutet och på vilket sätt det ska ändras (23 § första stycket FL).
Skickas till Skatteverket	Ett överklagande ska vara ställt till domstolen men skickas till Skatteverket.

6.2.4 Rättidsprövning

Inom tre veckor	När ett överklagande kommer in till Skatteverket ska Skatteverket avgöra om överklagandet har kommit in i rätt tid (24 § första stycket FL). Överklagandet ska ha kommit in till Skatteverket inom tre veckor från den dag klaganden fick del av beslutet (23 § andra stycket FL).
För sent	Om ett överklagande har kommit in för sent ska Skatteverket fatta ett beslut om att avvisa det (24 § första stycket FL).
Fel överklagande-hänvisning	Ett överklagande ska inte avvisas som för sent inkommet om förseningen beror på att Skatteverket lämnat felaktig information om hur ett överklagande går till (24 § andra stycket FL), se Rätt handlagt, s. 138. Om en överklagandehänvisning saknas, se Rätt handlagt, s. 139.
Skickats till domstolen	Skulle ett överklagande felaktigt ha skickats till den domstol som ska pröva överklagandet, men kommit in dit i rätt tid, ska överklagandet anses ha kommit in i rätt tid (24 § tredje stycket FL).
Överlämna till domstolen	Om överklagandet har kommit in i rätt tid ska Skatteverket överlämna överklagandet och övriga handlingar i ärendet till domstolen (25 § FL).

6.2.5 Rättsverkningar av domar

Bifall	Om domstolen bifaller klagandens talan upphäver vanligtvis domstolen Skatteverkets beslut och återförvisar ärendet till Skatteverket för handläggning.
Beslut att registrera upphävs	Om förvaltningsrätten upphävt Skatteverkets beslut att registrera en bouppteckning ska Skatteverket se till att en ny bouppteckning förrättas och lämnas in till Skatteverket för registrering.
Högre instans	<p>Förvaltningsrättens domar kan överklagas till kammarrätten, prövningstillstånd krävs (33 § FPL och 22 a § andra stycket FL). Kammarrättens domar kan överklagas till Högsta förvaltningsdomstolen, prövningstillstånd krävs (33 § och 35 § första stycket FPL). Kammarrättens beslut att inte meddela prövningstillstånd kan överklagas till Högsta förvaltningsdomstolen.</p> <p>Tingsrättens domar kan överklagas till hovrätten, prövningstillstånd krävs (39 § lagen [1996:242] om domstolsärenden). Hovrättens domar kan överklagas till Högsta domstolen, prövningstillstånd krävs (40 § lagen [1996:242] om domstolsärenden). Hovrättens beslut att inte meddela prövningstillstånd kan överklagas till Högsta domstolen.</p>

6.3 Omprövning enligt förvaltningslagen

Om Skatteverket har fattat ett beslut som är uppenbart oriktigt ska myndigheten, om det kan ske snabbt, enkelt och utan att det blir till nackdel för någon enskild part, ändra beslutet genom omprövning. En sådan omprövning ska ske även om beslutet överklagas, om inte klaganden begär att beslutet tills vidare inte ska gälla. En förutsättning är att omprövningen sker innan handlingarna lämnas till förvaltningsrätten (27 § första stycket FL). Skatteverket kan ompröva både på grund av någon enskilds begäran och på myndighetens eget initiativ.

Eftersom ett omprövningsbeslut inte får vara till nackdel för någon enskild part är det normalt inte möjligt att genom omprövning ändra ett beslut att registrera en bouppteckning. Ett sådant omprövningsbeslut är nämligen oftast till nackdel för någon enskild part.

Däremot bör det i vissa fall vara möjligt att ändra ett beslut att inte registrera en bouppteckning. Om samtliga dödsbodelägare är överens om att bouppteckningen ska registreras och Skatteverkets beslut är uppenbart oriktigt bör det således vara möjligt att genom omprövning registrera bouppteckningen.

7 Arv och testamente

7.1 Arvsordningen

7.1.1 Legala arvingar och testamentariska arvingar

Rätt till arv följer av lag eller testamente. Bestämmelserna om vem som ärver finns i ärvdabalken. De som ärver enligt ärvdabalkens bestämmelser, den s.k. arvsordningen, kallas legala arvingar och de som ärver på grund av testamente kallas testamentariska arvingar. Testamentariska arvingar delas upp i universella testamentstagare och legatarier.

7.1.2 Arvsklasser

Arvlätare Parentel

Den avlidnes (arvlåtarens) arvsberättigade släktingar delas in i tre arvsklasser (parenteler).

Vid sidan av släktingars rätt till arv finns makes arvsrätt. En make ärver före gemensamma barn och släktingar i andra och tredje arvsklassen, se avsnitt 7.1.6.

Arvsklasserna är:

- Första arvsklassen: Arvlåtarens bröstarvingar, d.v.s. barn och deras avkomlingar (2 kap. 1 § ÄB).
- Andra arvsklassen: Arvlåtarens föräldrar och deras avkomlingar, d.v.s. arvlåtarens syskon och deras avkomlingar (2 kap. 2 § ÄB).
- Tredje arvsklassen: Arvlåtarens far- och morföräldrar och deras barn, d.v.s. arvlåtarens fastrar, farbröder, mostrar och morbröder (2 kap. 3 § ÄB).

Inga andra släktingar kan vara legala arvingar (2 kap. 4 § ÄB).

Arvsklasserna står i tur till arv efter varandra. Det innebär att så länge någon arvinge inom en klass lever och kan ta arv är arvingarna i en mer avlägsen klass uteslutna från arv.

Istadarätt

Om en arvinge i första eller andra arvsklassen är avliden går dennes avkomlingar in i den avlidne arvingens ställe (istadarätt).

Allmänna arvsfonden

För att kunna ärva måste arvingen ha överlevt arvlåtaren. Ett barn som har avlats före arvlåtarens död har emellertid rätt att ärva om det efter arvlåtarens död föds vid liv (1 kap. 1 § ÄB).

Om den avlidne inte var gift och saknar släktingar är Allmänna arvsfonden legal arvinge (5 kap. 1 § ÄB). Om den avlidne var änka eller änkling och saknar släktingar kan i stället den först avlidne makens arvingar vara de legala arvingarna (3 kap. 8 § ÄB), se avsnitt 7.2.6.

7.1.3 Bröstarvingars arvsrätt

7.1.3.1 Gemensamma barn

När en gift person avlider ärver den efterlevande maken före deras gemensamma barn (3 kap. 1 § ÄB). De gemensamma barnen får vänta på sitt arv till dess att den andre föräldern också har avlidit. De gemensamma barnen har rätt till efterarv och är således efterarvingar till den först avlidne föräldern, se avsnitt 7.2.

7.1.3.2 Särkullbarn

Särkullbarn kallas de barn som är barn enbart till den ena av makarna. När en av makarna avlider har dennes särkullbarn alltid rätt att få ut sitt arv direkt. Den efterlevande makens arvsrätt omfattar således inte särkullbarnets arvslott (3 kap. 1 § första stycket ÄB).

Avstående enligt 3:9 ÄB

Särkullbarn kan välja att helt eller delvis avstå sitt arv till förmån för den efterlevande maken (3 kap. 9 § ÄB). Om särkullbarnet avstår sin rätt till förmån för den efterlevande maken blir han eller hon, i likhet med gemensamma barn, efterarvinge till den avlidne och får ut sitt arv efter föräldern vid den efterlevande makens död.

Begränsning av särkullbarns rätt

Särkullbarns rätt att få ut sitt arv begränsas av den s.k. basbeloppsregeln. Basbeloppsregeln innebär att en efterlevande make alltid har rätt att ur den avlidnes kvarlåtenskap få ut egendom som tillsammans med den efterlevande makens enskilda egendom och bodelningslott motsvarar fyra prisbasbelopp. Om det finns särkullbarn i en sådan situation blir dessa efterarvingar och får alltså helt eller delvis vänta på sitt arv. Läs mer om basbeloppsregeln i avsnitt 7.1.6.2.

7.1.3.3 Adoptivbarn

Adoptivbarn ärver adoptivföräldrar och deras släktingar på samma sätt som biologiska barn. Mellan adoptivbarn och deras

biologiska släkt föreligger ingen arvsrätt. Adopterar en make den andra makens barn, anses barnet vara makarnas gemensamma barn och behandlas därför arvsrättsligt på samma sätt som biologiska gemensamma barn (4 kap. 8 § första stycket FB).

7.1.3.4 Utomäktenskapliga barn födda före år 1970

Tiden före 1970

Före år 1970 behandlades barn födda inom äktenskapet och barn födda utom äktenskapet olika. Barn som var födda utom äktenskapet ärvde inte sin fars släktingar, men ärvde under vissa förutsättningar sin far. Förutsättningarna för en sådan arvsrätt var

Trolovningsbarn

Arvsrättsförklaring

- att barnet var s.k. trolovningsbarn, eller
- att fadern hade avgett förklaring att barnet skulle ha samma rätt till arv efter honom som barn inom äktenskapet, s.k. arvsrättsförklaring.

För andra utomäktenskapliga barn förelåg ingen arvsrätt efter fadern eller hans släkt.

Tiden från och med 1970

Genom en ändring i ärvdabalken (SFS 1969:621), som trädde i kraft den 1 januari 1970, fick utomäktenskapliga barn samma arvsrätt som inomäktenskapliga barn.

Om arvlåtaren avlidit före den 1 januari 1970 ska de äldre bestämmelserna gälla (punkten 2 i övergångsbestämmelserna till SFS 1969:621).

Av övergångsbestämmelserna (punkten 3) framgår att barn födda före den 1 januari 1970 och som inte hade rätt till arv efter sin far enligt de äldre bestämmelserna, d.v.s. inte var ett trolovningsbarn eller ett barn för vilket fadern avgett s.k. arvsrättsförklaring, har rätt till arv efter sin far och hans släkt endast om

- annan dödsbodelägare än barnet självt, boutredningsman eller den som sitter i boet inom tre månader från dödsfallet fått kännedom om arvingen, eller
- om bouppteckning förrättas senare, senast vid bouppteckningen ska ha fått kännedom om arvingen eller

- anteckning om barnet före arvfallet gjorts i arvlåtarens personakt (hos församlingen) eller registrerats i folkbokföringen för arvlåtaren eller från vilken arvingen härleder sin arvsrätt.

För en utförligare redogörelse av reglerna kring utomäktenskapliga barn, se Walin Lind del I kommentaren vid 4 kap. ÄB.

7.1.3.5 Laglott

Arvslott

Laglotten är hälften av vad en bröstarvinge skulle ha ärvt enligt lag, d.v.s. hälften av arvslotten (7 kap. 1 § ÄB). En bröstarvinge har alltid rätt att få ut sin laglott. Denna rättighet kan inte begränsas genom ett testamente.

Begära jämkning

Om ett testamente begränsar en laglott måste bröstarvingen för att få ut laglotten begära jämkning av testamentet (7 kap. 3 § första stycket ÄB). Detta ska ske senast sex månader efter det att bröstarvingen fick del av testamentet, annars går rätten till laglotten förlorad (7 kap. 3 § tredje stycket ÄB). Jämkning begärs genom att bröstarvingen gör sitt anspråk känt för testamentstagaren eller väcker talan mot testamentstagaren i tingsrätten.

Gemensamt barn och laglott

Ett gemensamt barn kan inte få ut sin laglott vid den första förälderns död även om han eller hon begär jämkning på grund av ett testamente till förmån för efterlevande make som inkräktar på laglottsskyddet (7 kap. 3 § andra stycket ÄB). En sådan begäran innebär i stället att efterlevande make ärver laglotten med fri förfoganderätt och att barnet får efterarvsrätt till ett värde motsvarande laglotten.

Om ett testamente är till förmån för någon annan än den efterlevande maken, har ett gemensamt barn rätt att vid den första förälderns död få ut sin laglott (7 kap. 3 § andra stycket ÄB).

Till förmån för syskon

Om ett testamente är till förmån för endast något eller några av den avlidnes barn, har övriga gemensamma barn också rätt att få ut sin laglott.

Särkullbarn

Särkullbarn har i princip alltid rätt att få ut sin laglott direkt vid sin förälders död. Basbeloppsregeln kan dock i vissa fall begränsa särkullbarns rätt att omedelbart få ut sin laglott.

7.1.3.6 Gåva är förskott på arv

Gåvor som föräldrar ger sina bröstarvingar är enligt huvudregeln förskott på arv (6 kap. 1 § första stycket ÄB). Om en dödsbodelägare begär det ska gåvor som den avlidne gett

bröstarvingar antecknas i bouppteckningen (20 kap. 5 § andra stycket ÄB).

7.1.4 Föräldrar och deras avkomlingars arvsrätt

Avlidne saknar bröstarvingar

Om den avlidne inte har några bröstarvingar träder andra arvsklassen in. Den består av arvlåtarens föräldrar, syskon, syskonbarn o.s.v. (2 kap. 2 § ÄB). I första hand ärver den avlidnes föräldrar hälften var av kvarlåtenskapen.

Syskon

I en avliden förälders ställe träder hans eller hennes barn in, d.v.s. syskon till arvlåtaren. Den avlidne förälderns hälftendel delas lika mellan syskonen. Om ett syskon avlidit träder hans eller hennes avkomlingar in.

En förälder avliden

Om en av arvlåtarens föräldrar är avliden och saknar avkomlingar är den andra föräldern ensam legal arvinge.

Halv- och helsyskon

Halvsyskon och helsyskon ärver lika stor del av den lott som skulle ha tillfallit deras gemensamma förälder. Finns det inga helsyskon, tar halvsyskon hela förälderns hälftendel. Är båda föräldrarna döda, tar halvsyskon hela arvet, d.v.s. även den del som belöper på styvföräldern. I ett avlidet halvsyskons ställe träder dess avkomlingar in.

Efterarv

Om arvlåtaren var gift har arvingarna i andra arvsklassen rätt till efterarv. De får alltså inte ut något arv vid arvlåtarens död utan får vänta till dess att efterlevande make också har avlidit.

7.1.5 Far- och morföräldrar och deras barns arvsrätt

Om den avlidne inte efterlämnar några arvingar i den första eller andra arvsklassen träder tredje arvsklassen in, d.v.s. far- och morföräldrar och deras barn (2 kap. 3 § ÄB). Far- och morföräldrar ärver lika, d.v.s. en fjärdedel vardera av kvarlåtenskapen. Är någon av dem död träder dennes barn in d.v.s. arvlåtarens farbröder, fastrar, morbröder och mostrar.

Inte efterarv

Arvingar i tredje arvsklassen har inte rätt till efterarv (3 kap. 2 § första stycket ÄB). Det innebär att om den avlidne var gift och som närmsta släkting har någon i tredje arvsklassen ärver efterlevande make med full äganderätt. Arvingarna i tredje arvsklassen är därmed helt utan arvsrätt.

7.1.6 Efterlevande makes arvsrätt

7.1.6.1 Förutsättningar för efterlevande makes arvsrätt

Giftorättsgods och enskild egendom

Om arvlåtaren var gift, tillfaller hela kvarlåtenskapen den efterlevande maken om det inte finns särkullbarn (3 kap. 1 §

första stycket ÄB). Detta gäller all den avlidnes egendom, d.v.s. både giftorättsgods och enskild egendom. Om dödsfallet inträffade medan ett mål om äktenskapsskillnad mellan makarna pågick har efterlevande make dock ingen arvsrätt (3 kap. 10 § ÄB).

Efterarv En efterlevande makes arvsrätt begränsas av reglerna om efterarv i 3 kap. 2 § ÄB. Om det finns efterarvingar till den avlidne ärver den efterlevande maken egendomen endast med fri förfoganderätt. Om det inte finns några legala efterarvingar ärver den efterlevande maken med full äganderätt. Om den avlidne har upprättat ett testamente till förmån för efterlevande make med förordnande om efterarv ärver efterlevande make med fri förfoganderätt.

Särkullbarn En efterlevande makes arvsrätt omfattar inte vad som enligt lag ska tillfalla särkullbarn till den avlidne. Särkullbarn har enligt huvudregeln alltid rätt att få ut sin arvslott vid föräldrarnas död. Om det inte finns några andra bröstarvingar än ett särkullbarn, ärver särkullbarnet således hela kvarlåtenskapen efter den avlidne. Till skydd för efterlevande maken finns den s.k. basbeloppsregeln.

7.1.6.2 Basbeloppsregler

En efterlevande makes arvsrätt kan inskränkas genom att den avlidne har upprättat ett testamente till förmån för någon annan än maken eller om den avlidne hade särkullbarn. Till skydd för den efterlevande maken gentemot testamentstagares och särkullbarns arvsrätt finns den s.k. basbeloppsregeln (3 kap. 1 § andra stycket ÄB). Basbeloppsregeln innebär att en efterlevande make alltid har rätt att ur den avlidnes kvarlåtenskap få ut egendom som tillsammans med den efterlevande makens enskilda egendom och bodelningslott motsvarar fyra prisbasbelopp. Det är prisbasbeloppet vid dagen för dödsfallet som används.

Särkullbarn I den mån ett särkullbarns arvsrätt inkräktar på vad en efterlevande make är berättigad till enligt basbeloppsregeln, blir särkullbarnets rätt till arv uppskjuten. Även ett särkullbarns laglottsskydd får stå åt sidan för basbeloppsregeln. Särkullbarnet blir vid tillämpning av basbeloppsregeln efterarvinge.

Testamentstagare Ett testamente som inskränker den efterlevande makens rätt enligt basbeloppsregeln, är i den delen utan verkan. Detta gäller utan att någon klandertalan behöver väckas.

Behöver inte åberopas

En efterlevande make behöver inte åberopa basbeloppsregeln för att den ska vara tillämplig. Det gäller oavsett om arvsrätten inskränkts på grund av särkullbarns arvsrätt eller testamente. (Walin Lind del I kommentaren till 3 kap. 1 § ÄB).

Gamla basbeloppsregeln

Före den 1 juli 1988 gällde den s.k. gamla basbeloppsregeln i 13 kap. 12 § andra stycket GB. Innehållet är i stort sett detsamma som i den nuvarande basbeloppsregeln, d.v.s. att efterlevande make har rätt till egendom motsvarande fyra prisbasbelopp. Ännu tidigare angavs beloppsskyddet i nominella belopp. Mellan den 1 januari 1929 och den 31 december 1951 var beloppet 3000 kronor. Från och med den 1 juli 1952 var beloppet 6000 kronor. Efterlevande make hade alltså rätt att ur kvarlåtenskapen få egendom motsvarande 3000 respektive 6000 kronor. Kopplingen till prisbasbeloppet började 1969. Dessa äldre regler kan fortfarande vara relevanta när man ska utreda ett efterarv.

Full äganderätt eller fri förfoganderätt

Den nu gällande basbeloppsregeln är en arvsregel, vilket innebär att efterlevande make ärver egendomen med fri förfoganderätt. Det innebär i sin tur att den först avlidnes särkullbarn eller arvingar i andra arvsklassen har rätt till efterarv när den efterlevande maken avlider. Basbeloppsregeln som gällde före den 1 juli 1988 var däremot en bodelningsregel, vilket innebär att efterlevande make inte ärvde egendomen utan i stället fick den genom bodelning. Det blir därför aldrig aktuellt med efterarv för den först avlidnes arvingar när den efterlevande maken fått egendomen med tillämpning av den tidigare gällande basbeloppsregeln.

7.1.7 Efterlevande sambo

Lilla basbeloppsregeln

En efterlevande sambo har ingen legal arvsrätt. En skyddsregel till förmån för efterlevande sambo, liknande den för efterlevande make, finns däremot. Bestämmelsen återfinns i 18 § andra stycket sambolagen och kallas lilla basbeloppsregeln. Bestämmelsen innebär att en efterlevande sambo har rätt att ur samboegendomen få egendom motsvarande två prisbasbelopp. En förutsättning för att bestämmelsen ska tillämpas är att sambon begär bodelning. Lilla basbeloppsregeln är en bodelningsregel vilket innebär att den avlidne sambons arvingar inte har rätt till efterarv i egendom som den efterlevande sambon får med stöd av bestämmelsen. Läs mer om bodelning för sambor i avsnitt 8.3.

7.2 Efterarv

7.2.1 Vem som har rätt till efterarv

Legalt efterarv

När den avlidne var gift kan den efterlevande makens arv omfattas av efterarvsrätt. Det innebär att den efterlevande maken ärver vid dödsfallet och den avlidne makens andra arvingar får vänta på sitt arv till dess att den efterlevande maken också avlidit (3 kap. 1 § första stycket och 2 § första stycket ÄB). De arvingar som har rätt till efterarv enligt lag är:

- makarnas gemensamma bröstarvingar
- arvlåtarens föräldrar, syskon och deras avkomlingar.

Arvingar i den tredje arvsklassen har inte rätt till efterarv enligt lag.

Även särkullbarn kan i vissa fall ha rätt till efterarv, se avsnitt 7.1.6.2. och 7.3.2.

Rätten till efterarv följer samma modell som gäller för arv i allmänhet; saknas arvingar i första arvsklassen ärver släktingarna i andra arvsklassen.

Betydelse för bouppteckningen

Den som har rätt till efterarv är efterarvinge i den först avlidnes dödsbo och dödsbodelägare i den sist avlidnes dödsbo. Arvingen ska alltså kallas till båda förrättningarna och antecknas i båda bouppteckningarna.

Testamentariskt efterarv

Rätt till efterarv kan även följa av ett testamente. Ett testamentariskt efterarv behandlas i bouppteckningssammanhang på samma sätt som ett legalt efterarv.

7.2.2 Tidpunkten för rätt till efterarv

Vem som verkligen har rätt till efterarv bestäms slutligen vid den efterlevande makens död (1 kap. 1 § ÄB). Efterarvsrätten tillkommer den som enligt arvsordningen är närmast till arv efter den först avlidne maken vid tidpunkten för den efterlevande makens död. För att ärva måste efterarvingen alltså ha överlevt den efterlevande maken, eller vid den efterlevande makens död varit avlad och sedan fötts vid liv.

När egendom omfattas av rätt till efterarv ärver den efterlevande maken egendomen med fri förfoganderätt. Den fria förfoganderätten skiljer sig från äganderätt på så sätt att den efterlevande maken inte har rätt att själv genom testamente inskränka efterarvsrätten till egendomen. I övrigt har den

efterlevande maken rätt att under sin livstid fritt förfoga över egendomen.

7.2.3 Förutsättningar för efterarv

Rätten till efterarv förutsätter att den efterlevande maken verkligen har ärvt egendom efter den först avlidne.

Skulder större än tillgångar

Om den först avlidne makens skulder var större än tillgångarna och det därmed inte fanns något att ärva föreligger inte någon rätt till efterarv vid den efterlevande makens död.

Dolda övervärden

Att skulderna överstiger tillgångarna i bouppteckningen efter den först avlidne maken behöver emellertid inte innebära att det saknas tillgångar att ärva. I en bouppteckning kan t.ex. en fastighet tas upp till taxeringsvärdet trots att det verkliga värdet (marknadsvärdet) kan vara högre. Den efterlevande maken kan således i realiteten ha ärvt egendom trots att bouppteckningen efter den först avlidne maken visar brist.

Förtida arvskifte

Den efterlevande maken kan välja att genom arvskifte i förtid lösa ut den tidigare avlidnes efterarvingar. Om efterarvingarna genom ett förtida arvskifte fått ut hela sitt arv har de inte rätt till ytterligare arv vid den sist avlidnes död.

Testamentsförordnande

Rätten till efterarv är också utesluten om den först avlidne maken har testamenterat bort hela sin kvarlåtenskap utan något förordnande om efterarv.

Rätt till efterarv saknas

Om någon rätt till efterarv inte föreligger är den först avlidne makens arvingar inte dödsbodelägare i den efterlevande makens dödsbo och ska därmed varken kallas till förrättningen eller antecknas i bouppteckningen vid den efterlevande makens död.

7.2.4 Makes fria förfoganderätt

Makar ärver enligt huvudregeln varandra (3 kap. 1 § första stycket ÄB). Vid den efterlevande makens död anses hälften av hans eller hennes kvarlåtenskap härröra från den först avlidne maken (3 kap. 2 § första stycket ÄB). Fördelningen av kvarlåtenskapen kan vara annan än hälften, exempelvis om makarna haft enskild egendom. Den andel som anses komma från den först avlidne maken har den efterlevande maken innehaft med fri förfoganderätt och har således inte kunnat förfoga över genom testamente (3 kap. 2 § första stycket ÄB). Både den först avlidne makens efterarvingar och den efterlevande makens arvingar är dödsbodelägare i den efterlevande makens dödsbo. De ska således kallas till förrättningen och antecknas i bouppteckningen vid den efterlevande makens död.

Fyra prisbasbelopp

En efterlevande make har alltid rätt att få egendom till ett värde motsvarande fyra prisbasbelopp. Detta kan påverka rätten till efterarv, se avsnitt 7.1.6.2.

Legala efterarvingar saknas vid den först avlidnes död

Om det vid den först avlidne makens död inte finns några efterarvingar till honom eller henne ärver den efterlevande maken hela kvarlåtenskapen med full äganderätt. När den efterlevande maken avlider ärver hans eller hennes arvingar hela kvarlåtenskapen.

Legala efterarvingar saknas vid den sist avlidnes död

Om det vid den efterlevande makens död inte längre finns några efterarvingar till den först avlidne maken i livet, har den efterlevande makens rätt till den först avlidnes kvarlåtenskap övergått från fri förfoganderätt till full äganderätt. Hela kvarlåtenskapen tillfaller då den efterlevande makens arvingar. De efterarvingar som var antecknade i bouppteckningen efter den först avlidne maken kan då inte kallas till förrättningen eller ska inte heller antecknas i bouppteckningen vid den efterlevande makens död.

7.2.5 Försäkring med efterlevande make som förmånstagare

Om den avlidne hade en försäkring där förmånstagare satts in ingår försäkringen inte i kvarlåtenskapen (20 kap. 5 § andra stycket ÄB).

Ett belopp som en efterlevande make får på grund av en försäkring utgör inte arv från den avlidne. Trots det kan försäkringsbeloppet komma att omfattas av den först avlidne makens arvingars rätt till efterarv.

Gemensamma barn, föräldrar och deras avkomlingar

Efterlämnar den först avlidne maken efterarvingar i första eller andra arvsklassen presumeras dessa ha efterarvsrätt till försäkringen när förmånstagaren, d.v.s. den efterlevande maken, avlider. Det innebär att de är dödsbodelägare i den efterlevande makes dödsbo och att de därmed ska kallas till förrättningen och antecknas i bouppteckningen vid den efterlevande makens död (NJA 1975 s. 302, Walin Lind del I kommentaren till 3 kap. 2 § ÄB, Brattström Singer s. 130–131).

Särkullbarn

Om den först avlidne maken efterlämnar särkullbarn och särkullbarnen fått ut hela sitt arv efter föräldern är de inte efterarvingar och har då inte heller efterarvsrätt till försäkringen (Walim Lind del II kommentaren till 14 kap. 4 § FAL). Det innebär att de inte är dödsbodelägare i efterlevande makes dödsbo och att de därmed varken ska kallas till förrättningen eller antecknas i bouppteckningen vid den efterlevande makens död.

Försäkringar som omfattas	Rätten till efterarv bedöms på samma sätt avseende alla försäkringar med förmånstagarförordnande, d.v.s. alla försäkringar som inte ingår i den först avlidne makens kvarlåtenskap.
	7.2.6 Arv enligt 3:8 ÄB
Sist avlidne maken saknar arvingar	Om det vid den efterlevande makens död endast finns arvsberättigade efter en av makarna, ärver dessa allt (3 kap. 8 § ÄB). Bestämmelsen blir i praktiken tillämplig när den efterlevande maken saknar arvingar.
Den först avlidnes släktingar ska inte ärva	Om den först avlidne makens släktingar inte ska ärva den efterlevande maken är Allmänna arvsfonden legal arvinge. Allmänna arvsfonden är då dödsbodelägare och ska kallas till förrättningen och antecknas i bouppteckningen vid den efterlevande makens död. Ibland kan både Allmänna arvsfonden och den först avlidne makens arvingar behöva kallas till bouppteckningsförrättningen. Så kan t.ex. vara fallet om det krävs en testaments-tolkning för att avgöra vem som är dödsbodelägare (Skatteverket 2006-02-09, dnr 131 713972-05/111).
Arvsberättigade	Högsta domstolen har slagit fast att bestämmelsen i 3 kap. 8 § ÄB endast gäller till förmån för de släktingar till den först avlidne maken som har rätt till efterarv enligt 3 kap. 2 § ÄB (NJA 1993 s. 145). Det måste således föreligga en konkret efterarvsrätt för att den först avlidnes släktingar ska ärva även den efterlevande maken. Det innebär att de inte får ha uteslutits från arv efter den först avlidne maken genom testamente. Om efterlevande make på grund av testamente ärvt egendomen av den först avlidne maken med full äganderätt är 3 kap. 8 § ÄB alltså inte tillämplig. Bestämmelsen tillämpas inte heller om efterlevande make övertagit egendomen med stöd av den gamla basbeloppsregeln i 13 kap. 12 § andra stycket GB. Bestämmelsen i 3 kap. 8 § ÄB tillämpas inte heller om efterlevande make inte ärvt något för att det var en brist i den först avlidne makens bo.
Konkret efterarvsrätt	När släktingar till den först avlidne har en konkret efterarvsrätt är de delägare i den sist avlidne makens dödsbo och ska därmed kallas till förrättningen och antecknas i bouppteckningen vid den efterlevande makens död. Allmänna arvsfonden är då inte dödsbodelägare och ska således inte kallas till förrättningen eller antecknas i bouppteckningen vid den efterlevande makens död (Skatteverket 2006-02-09, dnr 131 713972-05/111).

Exempel på tillämpning av bestämmelsen i 3 kap. 8 § ÄB.

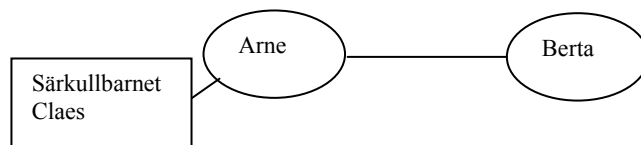
Exempel 1

Arne avlider och efterlämnar maken Berta som dödsbodelägare och systemen Clara som legal efterarvinge. Konkret efterarvsrätt föreligger då Berta ärvde hela kvarlåtenskapen med fri förfoganderätt.

När Berta avlider är Clara den enda dödsbodelägaren.

Exempel 2

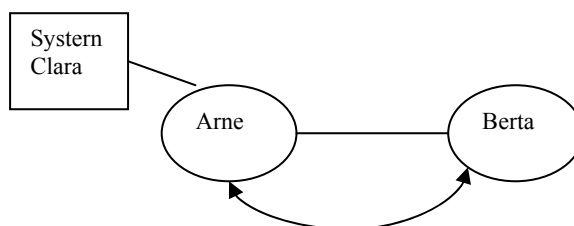

Arne avlider och efterlämnar maken Berta och särkullbarnet Claes som dödsbodelägare. Claes ärver hela Arnes andel av kvarlåtenskapen.

Konkret efterarvsrätt föreligger inte för Claes då han som särkullbarn fick hela sitt farsarv vid Arnes död (jfr NJA 2005 s. 400).

När Berta avlider är Allmänna arvsfonden den enda dödsbodelägaren.

Exempel 3

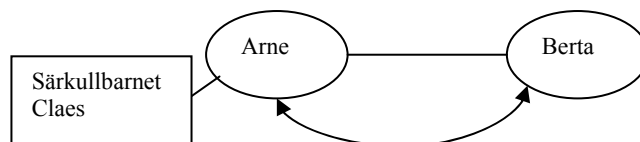
Arne avlider och efterlämnar maken Berta som dödsbodelägare och systemen Clara som legal efterarvinge. Makarna har upprättat ett inbördes testamente med innebörden att den efterlevande maken ärver allt med fri förfoganderätt. Enligt testamentet ska hela kvarlåtenskapen tillfalla Arnes syster Clara efter båda makarnas bortgång. Det innebär att Clara är både testamentarisk och legal efterarvinge efter Arne.

Konkret efterarvsrätt föreligger då Berta ärver hela kvarlåtenskapen med fri förfoganderätt.

Om testamentet inte hade upprättats skulle Clara ändå ha varit dödsbodelägare på grund av regeln i 3 kap. 8 § ÄB. Det är Skatteverkets uppfattning att testamentet inte förändrar den legala arvsordningen utan förstärker den.

När Berta avlider är Clara därför den enda dödsbodelägaren.

Exempel 4

Arne avlider och efterlämnar maken Berta och särkullbarnet Claes som dödsbodelägare. Makarna har upprättat ett inbördes testamente med innebörden att den efterlevande maken ärver allt med fri förfoganderätt. Enligt testamentet ska hela kvarlåtenskapen tillfalla Arnes son Claes efter båda makarnas bortgång. Claes är inte legal efterarvinge till Arne och inte arvinge enligt bestämmelsen i 3 kap. 8 § ÄB. Claes har därmed ingen legal arvsrätt efter Berta.

Claes är däremot testamentarisk efterarvinge till Arne och testamentarisk arvinge till Berta.

När Berta avlider är både Claes och Allmänna arvsfonden dödsbodelägare. Claes är det i egenskap av universell testamentstagare och Allmänna arvsfonden i egenskap av Bertas legala arvinge.

7.3 Överlåtelse av och avsägelse från arv

7.3.1 Överlåtelse av arv

Rätt att förfoga över andel

En dödsbodelägare har rätt att förfoga över sin andel i ett dödsbo (Skatteverket 2005-12-22, dnr 131 655318-05/111). Av det följer att en överlåtelse av andelen kan ske, mot eller utan ersättning.

Innebörden av en överlåtelse

Om en överlåtelse avser hela arvet träder mottagaren in som dödsbodelägare och överlåtaren är inte längre dödsbodelägare. Om överlåtelsen enbart avser en del av arvet är både mottagaren och överlåtaren dödsbodelägare.

Om överlåtelsen avser ett specificerat belopp eller föremål träder mottagaren inte in som dödsbodelägare, jfr legat i avsnitt 7.4.6.

Överlåtelse i ett bouppteckningsärende

För att Skatteverket ska kunna ta hänsyn till en överlåtelse i ett bouppteckningsärende ska en överlåtelsehandling lämnas in till Skatteverket. Om en särskild handling saknas kan överlåtelsen antecknas i bouppteckningen och skrivas under av överlåtaren. Om överlåtelsen skett före eller under förrättningen kan det innebära förändringar i dödsbodelägarkretsen och därmed vem som ska kallas till förrättningen och antecknas i bouppteckningen, se avsnitt 3.5.2.

7.3.1.1 Avstående från arv

Arvsavstående har sitt ursprung i skatterättslig praxis men har även accepterats som en civilrättsligt giltig handling med egna formkrav och rättsverkningar.

För att en överlåtelse ska anses som ett arvsavstående ska det vara fråga om en överlåtelse utan ersättning som följer den legala arvsordningen. Avståendet får således inte vara riktat till någon annan än den avlidnes legala arvingar som står närmast i tur till arv.

Om avståendet riktats till någon annan än närmaste arvingar i rakt nedåtstigande led räknas det inte som ett arvsavstående. Om det av handlingen framgår att det är fråga om en överlåtelse av arv i rakt nedåtstigande led utan ersättning kan det vara ett arvsavstående även om handlingen benämns på något annat sätt.

Om avståendet avser hela arvet träder mottagaren in som dödsbodelägare och den som avstått utgår som dödsbodelägare. Om

Avstående i ett bouppteckningsärende

avståndet enbart avser en del av arvet är mottagaren och den som avstått båda dödsbodelägare.

För att Skatteverket ska kunna ta hänsyn till ett arvsavstående i ett bouppteckningsärende ska en avståendehandling lämnas in till Skatteverket. Om en särskild handling saknas kan avståndet antecknas i bouppteckningen och skrivas under av den som avstår från arv. Om avståndet skett före eller under förrättningen kan det innebära förändringar i dödsbodelägar-kretsen och därmed vem som ska kallas till förrättningen och antecknas i bouppteckningen, se avsnitt 3.5.2.

7.3.1.2 Särkullbarns avstående till efterlevande make

Om ett särkullbarn avstår från sitt arv till förmån för den efterlevande maken har särkullbarnet rätt att ta del i den efterlevande makens dödsbo enligt bestämmelserna om efterarv (3 kap. 9 § ÄB).

7.3.2 Avsägelse av arv efter dödsfallet

En arvinge kan avsäga sig sin rätt till arv. Hur en arvsavsägelse som sker efter arvlåtarens död ska ske är inte reglerat i lag. Avsägelse m.m. som sker före arvlåtarens död är däremot reglerade i 17 kap. ÄB, se avsnitt 7.3.3.

En arvinge som av sagt sig sin rätt till arv är inte längre dödsbodelägare. Den del av arvet som skulle ha tillfallit arvingen fördelas mellan resterande arvingar. Om avsägelsen skett före förrättningen ska den som av sagt sig arvet inte antecknas som dödsbodelägare i bouppteckningen.

Avsägelse i ett bouppteckningsärende

För att Skatteverket ska kunna ta hänsyn till en avsägelse i ett bouppteckningsärende ska en avsägelsehandling lämnas in till Skatteverket. Om en särskild handling saknas kan avsägelsen antecknas i bouppteckningen och skrivas under av den som av säger sig arv.

7.3.3 Arvsavtal enligt 17 kap. ÄB

Avsägelse när arvlåtaren är i livet

En arvinge kan avsäga sig sin rätt till arv medan arvlåtaren är i livet. En sådan avsägelse ska göras skriftligen till arvlåtaren (17 kap. 2 § första stycket ÄB). En arvinge som på detta sätt av sagt sig sin rätt till arv är inte längre arvinge. Arvingen kan inte bestämma vem som ska gå in i hans eller hennes ställe. Den del av kvarlåtenskapen som skulle ha tillfallit arvingen fördelas då som om arvingen avlidit före arvlåtaren. En avsägelse av detta slag gäller även arvingens avkomlingar om

inget annat framgår av avtalet eller omständigheterna i övrigt (17 kap. 2 § tredje stycket ÄB).

**Bröstarvinges
avsägelse**

Om den som avsäger sig arv är en bröstarvinge är avsägelsen av den del som avser laglotten giltig endast om arvingen fått skäligt ersättning. Storleken på ersättningen ska bedömas med hänsyn till förhållandena då avsägelsen görs. I lagen finns ett undantag från bestämmelsen om ersättning. Om bröstarvingens make eller avkomlingar får egendom motsvarande laglotten är ersättning inte nödvändig för att avsägelsen ska betraktas som giltig. Maken ska ha fått egendomen genom testamente och avkomlingarna ska ha fått egendomen i arv eller genom testamente (17 kap. 2 § första stycket ÄB).

**Arvlåtaren ingått
avtal om sin
kvarlåtenskap**

Om arvlåtaren själv har ingått ett avtal om sin kvarlåtenskap medan han eller hon är i livet är avtalet ogiltigt. Om någon gjort en utfästelse om gåva som bara kan göras gällande efter vederbörandes död är den som huvudregel inte heller giltig. Om utfästelsen följer formen för testamente är den dock giltig (17 kap. 3 § ÄB).

Har någon träffat avtal om arv eller testamente efter den som ännu lever med någon annan än denne är ett sådant avtal ogiltigt (17 kap. 1 § första stycket ÄB).

För en utförligare redogörelse om arvsavtal, se Walin Lind del I kommentaren till 17 kap. ÄB.

7.4 Testamente

7.4.1 Ett testamentes betydelse i ett boupptecknings- ärende

Skatteverket ska kontrollera att samtliga dödsbodelägare och efterarvingar, både legala och testamentariska, har kallats till förrättningen och antecknats i bouppteckningen. Ett testamente kan påverka vem som är dödsbodelägare eller efterarvinge.

**Testamente
i original**

Om det finns ett testamente efter den avlidne ska testamentet i original eller bestyrkt kopia bifogas bouppteckningen (20 kap. 5 § första stycket ÄB). Om endast en obestyrkt kopia av ett testamente har bifogats en bouppteckning bortser Skatteverket därför från dokumentet vid registrering av bouppteckningen.

Obestyrkt kopia

Om samtliga legala och testamentariska arvingar är överens om att ett testamente inte är återkallat ska dock den obestyrkta kopian av testamentet beaktas som ett original i bouppteckningsärendet (jfr Agell s. 50).

Inbördes testamente Ett inbördes testamente ska fogas i original eller bestyrkt kopia till bouppteckningen efter varje testator under förutsättning att testamentet inte är återkallat.

Upprättat på fel sätt Ett testamente ska, även om det inte har upprättats på rätt sätt (formkrav m.m. se avsnitt 7.4.2), alltid beaktas av Skatteverket. Så länge ett testamente inte har ogiltigförklarats tar Skatteverket hänsyn till det i bouppteckningsärendet. Det innebär att både legala arvingar och universella testamentstagare är dödsbodelägare till dess frågan om testamentets giltighet är slutligt avgjord. De enda krav som måste vara uppfyllda för att Skatteverket ska ta hänsyn till testamentet i bouppteckningsärendet är att det ska vara en handling eller ett uttalande för dödsfalls skull, d.v.s. något som ger uttryck för testators yttersta vilja, och att handlingen eller uttalandet otvetydigt härrör från testator.

Laga kraft Ett testamente behöver inte ha fått laga kraft för att beaktas i ett bouppteckningsärende.

7.4.2 Upprätta och återkalla ett testamente

Behörig att upprätta Den som har fyllt 18 år är behörig att upprätta ett testamente. En omyndig person har rätt att upprätta ett testamente om han eller hon är eller har varit gift. Vidare har en omyndig person som har fyllt 16 år rätt att genom ett testamente förordna om egendom som han eller hon själv råder över, bl.a. sin arbetsförtjänst (9 kap. 1 § ÄB).

Formkrav Ett testamente ska upprättas skriftligen och undertecknas av testator i närvaro av två vittnen. Vittnena ska med sina namnteckningar bestyrka testators namnteckning och att handlingen är ett testamente (10 kap. 1 § ÄB). Vilka som inte får vara vittnen framgår av 10 kap. 4 § första och andra stycket ÄB.

Inbördes testamente Ett inbördes testamente är i förhållande till varje testator ett eget testamente vilket innebär att det inbördes testamentet kan vara giltigt i förhållande till en eller flera testatorer men ogiltigt i förhållande till andra (Göta HovR, 2002-02-25, mål nr T 254-01).

Nödtestamente Om en testator på grund av sjukdom eller annat nödfall inte kan upprätta ett testamente enligt bestämmelserna i 10 kap. 1 § ÄB, kan han eller hon trots det förordna om sin kvarlåtenskap. Det ska ske muntligen inför två vittnen eller i en egenhändigt skriven och undertecknad obevittnad handling, ett s.k. holografiskt testamente (10 kap. 3 § första stycket ÄB).

Ett nödtestamente förlorar sin verkan om testator under tre månader därefter har haft tillfälle att upprätta ett testamente (10 kap. 3 § andra stycket ÄB).

**Återkalla
testamente**

En testator kan när som helst återkalla sitt testamente. Det kan ske formlöst genom att testamentet förstörs. Testator kan också återkalla sitt testamente på något annat sätt som otvetydigt visar att testamentet inte längre utgör hans eller hennes yttersta vilja (10 kap. 5 § ÄB). Ett vanligt sätt att helt eller delvis återkalla ett testamente är att upprätta ett nytt testamente. Om det nya testamentet av någon anledning skulle vara ogiltigt, kan det ändå innebära en återkallelse av det tidigare testamentet.

Tillägg

Ett tillägg till ett testamente upprättas och återkallas på samma sätt som huvudtestamentet (10 kap. 6 § ÄB).

7.4.3 Tolkning av testamente

Om ett testamente behöver tolkas ska man i första hand försöka ta reda på testators vilja. Till hjälp vid tolkningen finns bestämmelser i 11 kap. 2–9 §§ ÄB. Dessa bestämmelser ska bara användas då något annat inte har föreskrivits i eller kan utläsas av testamentet.

7.4.3.1 Exempel på legala tolkningsregler

**Testamentstagare
avliden**

En testamentstagares avkomlingar träder in i en avliden testamentstagares ställe om avkomlingarna tillhör den arvsberättigade kretsen efter testator (11 kap. 6 § ÄB). Om sådana arvingar saknas, fördelas under vissa förutsättningar testamentslotten till övriga testamentstagare (11 kap. 7 § ÄB).

**Äktenskap eller
samboförhållande
upplöst**

Om en make testamenterat till sin make och äktenskapet vid dödsfallet är upplöst eller mål om äktenskapsskillnad pågår är testamentet utan verkan. Detsamma gäller om ett samboförhållande upplösts före dödsfallet (11 kap. 8 § ÄB).

7.4.3.2 Exempel på tolkningsregler enligt praxis

Utöver de legala tolkningsreglerna i 11 kap. ÄB har i praxis utformats bl.a. följande hjälpregler.

**Fördelning
enligt lag**

Ett förordnande om fördelning ”enligt lag” anses vanligen innebära att lagens lydelse vid tiden för testators död ska tillämpas (bl.a. NJA 1936 s. 47). Om det är frågan om ett inbördes testamente har gällande lag bedömts med utgångspunkt från vad som gäller när den efterlevande maken avlidit.

**Inbördes
testamente och
släktingar**

Om makar i ett inbördes testamente har förordnat att deras släktingar ska få kvarlåtenskapen efter bådaskild död anses vanligen vardera maken ha tillgodosett släktingarna på sin sida (bl.a. NJA 1969 s. 235, I och II).

**Rätt att ändra
efterarvs-
förordnande**

Om ett testamente med förordnande om efterarv ger den primäre testamentstagaren rätt att genom eget testamente förfoga över egendomen och testamentstagaren utnyttjar den möjligheten, anses testamentstagaren ha fått egendomen med äganderätt (NJA 1973 s. 19). Om testamentstagaren inte har gjort egna testamentariska förordnanden eller avvikelser från det ursprungliga testamentet, har fri förfoganderätt däremot fortfarande ansetts föreligga (NJA 1963 s. 382).

**Inbördes
testamente före
1988 och laglott**

Ett inbördes testamente mellan makar som upprättats före år 1988 med förbehåll för gemensamma barns rätt till laglott har tolkats så att barnen inte har rätt att få sin laglott när den förste av föräldrarna dör efter den 1 juli 1988 (NJA 2001 s. 865). De gemensamma barnen är således inte dödsbodelägare utan efterarvingar, trots förordnandet om rätt till laglott.

7.4.4 Hur ett testamente kan få laga kraft

Innan ett testamente fått laga kraft anses både legala arvingar och universella testamentstagare vara dödsbodelägare (18 kap. 1 § fjärde stycket ÄB).

Ett testamente kan få laga kraft på tre olika sätt. De vanligaste är att de legala arvingarna godkänner testamentet eller att de delges testamentet och inte klandrar det. Om en legal arvinge klandrar testamentet och klandertalan ogillas av domstolen får testamentet också laga kraft.

Delgivning

De legala arvingarna ska som huvudregel alltid delges ett testamente, men om en arvinge godkänner testamentet behöver denne inte delges (14 kap. 4 § första stycket ÄB). Det är testamentstagaren som ska se till att de legala arvingarna delges testamentet. Om det finns flera testamentstagare räcker det att en av dem ser till att de legala arvingarna delges testamentet (14 kap. 4 § tredje stycket ÄB). Delgivning sker genom att en bestyrkt kopia av testamentet överlämnas till var och en av de legala arvingarna (14 kap. 4 § första stycket ÄB).

Klander

Om en legal arvinge anser att testamentet är ogiltigt kan han eller hon klandra testamentet. En klandertalan förs i tingsrätten. Klander ska ske senast sex månader efter dagen för delgivningen (14 kap. 5 § första stycket ÄB). Väcker arvingen inte klandertalan eller ogillas talan, får testamentet laga kraft.

En klandertalan har bara rättslig verkan i förhållandet mellan den arvinge som har väckt talan och den testamentstagare som har stämts in. Detta innebär att den legala arvinge som klandrar testamentet enbart gör det beträffande sin andel. Testamentet får laga kraft i förhållande till övriga arvingar som inte har väckt klandertalan sex månader efter att de blev delgivna testamentet.

Godkännande

En legal arvinge som före bouppteckningsförrättningen godkänt ett testamente som helt utesluter honom eller henne från rätt till arv behöver inte kallas till förrättningen. Arvingen ska däremot antecknas i bouppteckningen (20 kap. 3 § första stycket ÄB). Ett testamentsgodkännande som åberopas i bouppteckningen ska lämnas in till Skatteverket (Skatteverket 2005-04-22, dnr 130 243499-05/111).

**Bevakning –
före 1 juli 1989**

Fram till den 1 juli 1989 skulle en testamentstagare som ville göra ett testamente gällande till sin fördel bevaka testamentet vid tingsrätten. Denna bevakning gällde för samtliga testamentstagare. Efter bevakningen skulle testamentet delges de legala arvingarna. Försummades bevakningen förlorade testamentstagaren sin rätt gentemot de legala arvingarna.

**Obevakat
testamente kan
inte godkännas
i efterhand**

Om en testamentstagare förlorat sin rätt mot en legal arvinge på grund av att ett testamente inte bevakats, ska den rättsförlusten kvarstå även efter den 1 juli 1989 (lagen [1989:308] om ändring i ärvdabalken). Har testamentstagaren inte bevakat testamentet kan detta alltså inte läkas genom att de legala arvingarna godkänner testamentet i enlighet med de nya bestämmelserna.

**Gammalt
testamente inte
fått laga kraft**

Om den ena av två makar avled före den 1 juli 1989 och efterlämnade ett testamente som inte fått laga kraft mot en efterarvinge ska efterarvingen kallas till förrättningen och antecknas i bouppteckningen vid den efterlevande makens död.

**7.4.5 Basbelopsregeln och laglott kan påverka
testamente**

Basbelopsregeln

Om en testator var gift och genom ett testamente har inskränkt den efterlevande makens arvsrätt, kan testamentstagarens lott komma att sättas ned till förmån för efterlevande make. Efterlevande make har nämligen alltid rätt att ur kvarlåtenskapen genom bodelning och arv få ut egendom motsvarande fyra prisbasbelopp (3 kap. 1 § andra stycket ÄB). Bestämmelsen är tvingande och behöver inte åberopas av efterlevande make. Läs om basbelopsreglerna i avsnitt 7.1.6.2.

Laglott Om en testator genom ett testamente har förfogat över sin kvarlåtenskap på ett sådant sätt att en bröstarvinge inte kan få ut sin laglott, kan bröstarvingen begära jämkning av testamentet (7 kap. 3 § första stycket ÄB). Läs mer om laglott i avsnitt 7.1.3.5.

7.4.6 Testamentstagare

Legatarie Om en testator i sitt testamente har förordnat att viss bestämd egendom, t.ex. en fastighet eller ett kontantbelopp, ska tillfalla en testamentstagare kallas testamentstagaren legatarie och han eller hon får ett legat (11 kap. 10 § första stycket ÄB). En legatarie är inte dödsbodelägare och ska därför inte kallas till förrättningen eller antecknas i bouppteckningen.

Universell testamentstagare Om testator förordnat att en testamentstagare ska få hela kvarlåtenskapen, en viss andel av kvarlåtenskapen eller överskottet av kvarlåtenskapen, kallas testamentstagaren universell testamentstagare (11 kap. 10 § andra stycket ÄB). En universell testamentstagare är dödsbodelägare i den avlidnes dödsbo (18 kap. 1 § första stycket ÄB). En universell testamentstagare behandlas som dödsbodelägare redan i och med dödsfallet (18 kap. 1 § fjärde stycket ÄB) och ska således kallas till förrättningen och antecknas i bouppteckningen.

Född eller avlad vid testators död Ett testamente kan enligt huvudregeln bara göras till förmån för den som är född vid testators död eller som då är avlad och som sedan föds vid liv (9 kap. 2 § första stycket ÄB).

7.4.6.1 Äganderätt, fri förfoganderätt, nyttjanderätt m.fl. rättigheter

Äganderätt En testamentstagare ärver egendomen med äganderätt om inte något annat framgår av testamentet.

Fri förfoganderätt Om ett testamente innehåller föreskrifter om efterarv ärver testamentstagaren egendomen med fri förfoganderätt. Testamentstagaren har då inte rätt att själv förfoga över egendomen genom testamente, men han eller hon kan under sin livstid t.ex. ge bort den. Om en efterarvinge avlider före den primäre testamentstagaren utvidgas oftast den primäre testamentstagarens rätt från fri förfoganderätt till full äganderätt. Den primäre testamentstagaren är dödsbodelägare i testatorns dödsbo och ska kallas till förrättningen och antecknas i bouppteckningen. Efterarvingen ska också kallas till förrättningen och antecknas i bouppteckningen (20 kap. 2 § första stycket ÄB).

- Successivt legat** Om flera personer i tur och ordning ska ärva viss specificerad egendom kan det vara fråga om ett s.k. successivt legat. Ingen av testamentstagarna som får ett successivt legat är dödsbodelägare och de ska varken kallas till förrättningen eller antecknas i bouppteckningen.
- Nyttjanderätt** En testator kan inskränka en testamentstagares rätt genom att förordna att denne endast ska ha nyttjanderätt till egendomen. Har testator inte föreskrivit något annat, regleras testamentstagares rätt i dessa fall av bestämmelserna i 12 kap. 2–9 §§ ÄB. I de fall en testator har förordnat om nyttjanderätt har han eller hon i allmänhet också förordnat att äganderätten ska tillkomma någon annan, antingen genast eller längre fram. Har testator inte gjort något sådant förordnande om äganderätten, anses äganderätten till egendomen tillfalla de legala arvingarna. En person som får nyttjanderätt till egendom är inte dödsbodelägare i testators dödsbo och ska varken kallas till förrättningen eller antecknas i bouppteckningen.
- Avkomsträtt** En testator kan förordna att en testamentstagare endast ska få rätten på ett kapitalbelopp eller någon annan form av avkastning, en s.k. avkomsträtt. För att en avkomsträtt ska anses föreligga krävs i allmänhet att förvaltningen av egendomen har anförtratts åt någon annan än testamentstagaren (12 kap. 11 § ÄB). En person som får avkomsträtt till egendom är inte dödsbodelägare i testators dödsbo och ska varken kallas till förrättningen eller antecknas i bouppteckningen.

7.5 Fideikommiss

- Avveckling** Möjligheten att instifta fideikommiss avskaffades genom avvecklingslagen som trädde i kraft den 1 januari 1964. De fideikommiss som finns kvar ska avvecklas. Avveckling av fideikommiss ska ske när den som var innehavare av fideikommisset när lagen trädde i kraft avlider (3 § avvecklingslagen). Regeringen kan besluta att ett fideikommiss inte ska avvecklas (6 § avvecklingslagen).

Vid avvecklingen ska fördelningen av fideikommissegendomen göras enligt de regler som finns i avvecklingslagen. Om fideikommissurkunden innehåller föreskrifter om fördelning av egendomen vid avveckling tillämpas i stället urkundens föreskrifter. Om en efterträdare till fideikommisset saknas fördelas egendomen som om det är arv från den avlidne.

Två bouppteckningar

Vid avveckling av ett fideikommiss ska vissa regler i ärvdabalken tillämpas (23 § första stycket avvecklingslagen). En bouppteckning upprättas för fideikommissboet och en bouppteckning upprättas för den avlidne personen. Fideikommissegendomen ingår inte bland den avlidnes tillgångar, utan den tas enbart upp i fideikommissbouppteckning. Både fideikommissbouppteckningen och den vanliga bouppteckningen ska registreras av Skatteverket.

7.6 Förverkande vid brott

Förverkande av rätt till arv och bodelning

Om någon genom brott uppsåtligen orsakat en persons död förverkas rätten att ta arv eller testamente efter den avlidne (15 kap. 1 § första stycket ÄB). Har en make genom brott uppsåtligen orsakat den andre makens död förverkas även den efterlevande makens rätt till del i den avlidne makens gifträtts-gods och rätten att begära jämkning vid bodelningen (12 kap. 2 § andra stycket ÄktB). Även en efterlevande sambos rätt att begära bodelning förverkas i motsvarande situation (18 § tredje stycket sambolagen). Motsvarande gäller för rätten till försäkring eller försäkringsbelopp (14 kap. 15 § FAL).

Brott mot arvinge

Om någon på grund av sitt brott kommer att stå närmre i tur till arv efter någon annan än den döde, är även den rätten förverkad (15 kap. 1 § andra meningen ÄB).

Under 15 år eller synnerliga skäl

Om gärningsmannen var under 15 år eller om det föreligger synnerliga skäl gäller inte bestämmelserna om förverkande (15 kap. 1 § tredje och fjärde stycket). Om gärningsmannen i brottmålet bedöms lida av en psykisk störning och påföljden anpassas därefter innebär inte automatiskt att synnerliga skäl föreligger (Walin Lind I kommentaren till 15 kap. 1 § ÄB).

Fördelning av arv vid förverkande

Den del av kvarlåtenskapen som den person som har begått brottet skulle ha ärvt, om arvsrätten inte hade förverkats, ska fördelas som om den person som begått brottet avlidit före arvlåtaren.

Tidpunkt för förverkandet

Förverkandet av rättigheterna inträder direkt vid handlingen. Personen behöver inte vara dömd för brottet (Brattström Singer s. 51). I ett bouppteckningsärende ska Skatteverket dock invänta en laga kraftvunnen dom innan bouppteckningen registreras.

7.7 Preskription

Huvudregeln är att en legal arvinge eller testamentstagare måste ha gjort sin rätt gällande inom tio år från dödsfallet eller om rätten till arv inträdde senare, tio år från den tidpunkten (16 kap. 4 § ÄB). Därefter preskriberas rätten till arv eller testamente.

Om en far vill ärva sitt barn och faderskapet inte är fastställt eller känt för t.ex. dödsbodelägare, måste han göra sin rätt gällande inom tre månader från dödsfallet, eller om bouppteckningen förrättas senare, senast vid bouppteckningen (16 kap. 3 a § första stycket ÄB).

Det finns situationer när preskriptionstiden kan förkortas, se avsnitt 5.5.2.

Fördelning av arv efter preskription

När ett arv eller en rätt enligt testamente har preskriberats träder de som enligt arvsordningen, testamentets föreskrifter eller bestämmelserna i 11 kap. 6 och 7 §§ ÄB får rätt till lotten, in som dödsbodelägare.

8 Bodelning vid dödsfall

8.1 Efterlevande make

8.1.1 Giftorättsgods och enskild egendom

Äktenskapsbalken	Varje make bestämmer över sin egendom och ansvarar för sina skulder (1 kap. 3 § ÄktB). Någon på äktenskapet grundad egendomsgemenskap föreligger inte. Däremot har makarna giftorätt i varandras egendom. Giftorätten är en vilande rättighet som förverkligas först vid en bodelning. Egendom som omfattas av giftorätt är giftorättsgods. Annan egendom i äktenskapet är enskild egendom.
Giftorättsgods	Huvudregeln är att makars egendom är giftorättsgods (7 kap. 1 § ÄktB).
Enskild egendom	För att egendom ska vara enskild måste den ha gjorts till enskild på något av följande sätt (7 kap. 2 § första stycket ÄktB): <ul style="list-style-type: none">– Makarna har genom äktenskapsförord bestämt att egendom ska vara enskild.– En make får egendom genom gåva eller testamente med villkor att egendomen ska vara enskild.– En make ärver egendom som enligt testamente ska vara enskild– En make får egendom på grund av förmånstagarförordnande i en försäkring med villkor att egendomen ska vara enskild.– Egendom har trätt i enskild egendoms ställe. Avkastningen av enskild egendom är giftorättsgods om inte annat har förordnats (7 kap. 2 § andra stycket ÄktB).
Giftermålsbalken	Egendom som är enskild enligt bestämmelserna i den numera upphävda giftermålsbalken behåller denna egenskap om inte makarna bestämmer annat (5, 11 och 12 §§ lagen [1987:788] om införande av äktenskapsbalken).

8.1.2 Äktenskapsförord

Genom äktenskapsförord kan makar eller blivande makar bestämma att egendom, som tillhör eller tillfaller någon av dem, ska vara dennes enskilda egendom (7 kap. 3 § första stycket ÄktB). Om de därefter vill göra om egendomen till giftorättsgods måste de upprätta ett nytt äktenskapsförord.

Ett äktenskapsförord kan omfatta all makarnas egendom eller en del av den. Ska endast en del av egendomen vara enskild, måste det av äktenskapsförordet framgå vilken egendom det gäller. Äktenskapsförordet kan också omfatta bara den ene makens egendom, helt eller delvis.

Registrerat äktenskapsförord

Ett äktenskapsförord ska upprättas skriftligen och undertecknas av makarna eller de blivande makarna. För att gälla ska äktenskapsförordet registreras av Skatteverket (7 kap. 3 § tredje stycket ÄktB). Ett äktenskapsförord som har upprättats mellan blivande äkta makar gäller från äktenskapets ingående om det lämnas in för registrering inom en månad från vigseln. I annat fall blir äktenskapsförordet gällande från och med den dag det lämnas in till Skatteverket för registrering. Före den 1 oktober 2011 registrerades äktenskapsförord av tingsrätten.

8.1.3 Bodelning

När ett äktenskap upplöses, genom dödsfall eller äktenskapsskillnad, ska makarnas egendom fördelas mellan dem genom bodelning. Bodelning behöver dock inte förrättas om båda makarna endast har haft enskild egendom (9 kap. 1 § första stycket ÄktB).

I bodelningen ska makarnas giftorättsgods ingå (10 kap. 1 § ÄktB).

Reglerna om bodelning är delvis olika vid äktenskapsskillnad och dödsfall. När bodelning ska ske med anledning av den ene makens död inträder dennes legala arvingar och universella testamentstagare i den avlidnes ställe. Bodelningen förrättas då mellan dem och den efterlevande maken (9 kap. 5 § ÄktB). Efterarvingar deltar inte i bodelningsförrättningen. Är efterlevande maken ensam arvinge ska bodelning inte ske.

En bodelning innebär att varje makes giftorättsgods värderas för sig. Därefter räknas en makes skulder av från den makens giftorättsgods. Skuldtäckningen ska i allmänhet ske med giftorättsgods. Nettovärdet av respektive makes giftorättsgods läggs sedan samman och det sammanlagda värdet delas lika

mellan dem. Skulder som hör till enskild egendom ska i första hand täckas med enskild egendom. Om en makes skulder som hör till enskild egendom endast delvis kan täckas med den enskilda egendomen som skulden hör till, får återstoden räknas av från den makens giftorättsgods (11 kap. 2 och 3 §§ ÄktB).

Giftorättsgodset kan aldrig tas upp till ett negativt värde. Överstiger skulderna tillgångarna sätts värdet till noll.

Förverkande av giftorätt

Om den efterlevande maken genom brott uppsåtligt orsakat den avlidne makens död, har den efterlevande maken inte rätt till del i den avlidnes gifträttsgods och kan inte heller begära jämkning enligt 12 kap. 2 § ÄktB (12 kap. 2 § andra stycket ÄktB).

8.1.3.1 Jämkning enligt 12:2 ÄktB

Om den efterlevande maken begär det, ska han eller hon som sin andel vid bodelningen helt eller delvis få behålla sitt giftorättsgods. (12 kap. 2 § ÄktB). Om begäran framställs senast vid bouppteckningsförrättningen bör detta framgå av bouppteckningen genom att en handling bifogas eller att efterlevande make i bouppteckningen intygar att begäran skett.

En begäran kan även framställas efter bouppteckningsförrättningen. I det fallet framgår det inte av bouppteckningen efter den först avlidne maken att jämkning skett.

Endast efterlevande make kan begära 12:2 ÄktB

Det är enbart den efterlevande maken som kan begära jämkning enligt 12 kap. 2 § ÄktB. Den avlidnes arvingar kan inte begära jämkning. Det innebär även att om den efterlevande maken avlider innan bodelning förrättats kan den efterlevande makens arvingar inte begära jämkning. Om den efterlevande maken har begärt jämkning och sedan avlider innan bodelningen förrättats är dock begäran bindande för båda sidor (NJA 2008 s. 451).

Om en god man eller förvaltare har framställt en begäran om jämkning för sin huvudmans räkning godtar Skatteverket det.

8.2 Registrerat partnerskap

Vid utgången av april 2009 upphörde lagen (1994:1117) om registrerat partnerskap att gälla. Registrerade partners kan göra om sitt partnerskap till äktenskap genom att anmäla önskemål om detta till Skatteverket eller genom att viga sig. För de par som inte gjort om sitt registrerade partnerskap till äktenskap tillämpas fortfarande lagen om registrerat partnerskap (2 §

lagen [2009:260] om upphävande av lagen (1994:1117) om registrerat partnerskap).

Vid bodelning gäller samma regler för registrerade partners som för makar (3 kap. 1 § andra stycket lagen [1994:1117] om registrerat partnerskap). När orden gift, makar o.s.v. används i denna handledning gäller det även registrerade partners.

8.3 Sambo

8.3.1 Samboegendom

Sambolagen gäller endast sambors gemensamma bostad och bohag. Lagen innehåller definitioner av vad som är ett samboförhållande (1 §) och när ett samboförhållande ska anses ha upphört (2 §).

Samboegendom är sambors gemensamma bostad och gemensamma bohag om egendomen har förvärvats för gemensamt bruk (3 § sambolagen). Har bostaden eller bohaget inte förvärvats för gemensamt bruk ingår egendomen således inte i samboegendomen. Exempel på egendom som inte är samboegendom är en bostadsrätt som båda samborna bor i, men som den ene av dem ägde redan innan samboförhållandet uppstod.

Om en bodelning enligt sambolagen ska ske, ingår endast samboegendom i bodelningen.

8.3.2 Samboegendom kan undantas från bodelning

Samboavtal

Sambor, eller blivande sambor, kan avtala om att bodelning inte ska ske eller att viss egendom inte ska ingå i bodelningen (9 § första stycket sambolagen). Avtalet ska vara skriftligt och undertecknat av båda samborna. Ett samboavtal kan inte lämnas till någon myndighet för registrering. Om avtalet innebär att bodelning inte ska ske kan den efterlevande sambon inte begära bodelning vid dödsfallet.

8.3.3 Bodelning

Begäran krävs

När en sambo avlider ska en bodelning göras om den efterlevande sambon begär det och detta inte avtalats bort (8 § första stycket sambolagen). Begäran om bodelning ska framställas senast vid bouppteckningsförrättningen (8 § andra stycket sambolagen). Det innebär att en efterlevande sambo som har rätt till bodelning i vart fall fram till bouppteckningsförrättningen anses vara dödsbodelägare. Om sambon begär bodelning är han eller hon dödsbodelägare även fortsättningsvis. Om den efterlevande sambon begärt bodelning ska

hans eller hennes samboegendom antecknas i bouppteckningen (20 kap. 4 § tredje stycket ÄB).

Endast efterlevande sambo kan begära Det är endast den efterlevande sambon som kan begära bodelning. Den avlidnes arvingar kan alltså inte begära bodelning (18 § första stycket sambolagen).

Har rätten till bodelning avtalats bort, är sambon inte delägare i boet (18 kap. 1 § andra stycket ÄB).

Förverkande av rätt till bodelning Om den efterlevande sambon genom brott uppsåtligt orsakat den avlidne sambons död, har den efterlevande sambon inte rätt att begära bodelning (18 § tredje stycket sambolagen).

8.3.3.1 Lilla basbelopsregeln

Den s.k. lilla basbelopsregeln finns i 18 § andra stycket sambolagen. Regeln gäller endast vid en sambos död. Den innebär att den efterlevande sambon ska få så mycket av samboegendomen att det motsvarar två prisbasbelopp. Prisbasbelopp vid dagen för dödsfallet ska användas. Hänsyn tas inte till sambons övriga egendom.

Lilla basbelopsregeln gäller enbart till förmån för efterlevande sambo. Den avlidne sambons arvingar har inte samma rätt. Regeln är tvingande och behöver inte åberopas av den efterlevande sambon för att den ska tillämpas. Däremot krävs det att en bodelning ska ske. Om den efterlevande sambon inte begärt bodelning tillämpas alltså inte lilla basbelopsregeln.

Regeln är inte tillämplig om en sambo avlider efter det att ett samboförhållande upphört men innan bodelning ägt rum.

Full äganderätt Lilla basbelopsregeln är en bodelningsregel. Det innebär att om en efterlevande sambo övertar egendom genom lilla basbelopsregeln får den egendomen med full äganderätt.

9 Dödsboanmälan

9.1 Dödsboanmälan i stället för bouppteckning

En dödsboanmälan kan i vissa fall ersätta en bouppteckning.

Att en dödsboanmälan har lämnats hindrar inte att en bouppteckning senare förrättas och registreras av Skatteverket.

När kan dödsboanmälan göras

För att en dödsboanmälan ska kunna ersätta en bouppteckning krävs att den avlidnes tillgångar är begränsade, d.v.s. de räcker inte till mer än begravningskostnader och andra utgifter med anledning av dödsfallet. Om den avlidne var gift räknar man bland tillgångarna även med hans eller hennes eventuella andel i den efterlevande makens giftorättsgods (20 kap. 1 § andra stycket och 8 a § ÄB).

När kan dödsboanmälan inte göras

En dödsboanmälan kan inte göras om tillgångarna överstiger kostnaderna för begravningen m.m. eller om fast egendom eller tomträtt ingår bland den dödes tillgångar (20 kap. 8 a § första stycket ÄB).

Initiativ till dödsboanmälan

Den som har ansvar för att bouppteckningsskyldigheten iakttas kan ta initiativ till att en dödsboanmälan upprättas. Någon skyldighet att utnyttja den möjligheten finns dock inte även om förutsättningar för en dödsboanmälan föreligger. Man kan således alltid välja att förrätta en bouppteckning i stället för att göra en dödsboanmälan.

9.2 Socialnämnden gör dödsboanmälan

Det är enbart kommunernas socialnämnder som får göra en dödsboanmälan (20 kap. 8 a § första stycket ÄB). Det är socialnämnden som ska pröva om det finns förutsättningar för att göra en dödsboanmälan.

Dödsboanmälan innehåll

I en dödsboanmälan ska den avlidnes namn, personnummer, adress och dödsdag antecknas. Dödsboanmälan ska också innehålla intyg om att det finns förutsättningar för att göra en dödsboanmälan. I en dödsboanmälan ska även dödsbo-

delägarnas namn och adresser anges om socialnämnden kan ta fram uppgifter om detta utan att det tar för lång tid (20 kap. 8 a § andra stycket ÄB).

En dödsboanmälan ska vara underskriven av en behörig företrädare för socialnämnden.

Tidsfrist

En dödsboanmälan bör göras inom två månader från dödsfallet (20 kap. 8 a § andra stycket ÄB). En dödsboanmälan kan dock göras även efter denna tid om socialnämnden anser att det är lämpligt.

9.3 Skatteverket tar emot och förvarar dödsboanmälan

Skatteverket tar emot och förvarar dödsboanmälningar samt lämnar ut kopior på dessa om någon begär det. Skatteverket ska inte granska innehållet i en dödsboanmälan.

Om dödsboanmälan saknar underskrift eller skrivits under av en obehörig person föreligger ingen formell dödsboanmälan. Fram till dess att en korrekt dödsboanmälan lämnats in till Skatteverket kvarstår bouppteckningsskyldigheten.

Om en socialnämnd upptäcker att det fanns ett fel i en dödsboanmälan och skickar in en ny dödsboanmälan ska Skatteverket även ta emot den nya för förvaring.

Skatteverket fattar inte något beslut om att registrera en dödsboanmälan (jämför med bouppteckningar som ska registreras, 20 kap. 9 § andra stycket ÄB).

9.4 Bouppteckning efter dödsboanmälan

Även om en dödsboanmälan har gjorts ska enligt 20 kap. 8 a § tredje stycket ÄB en bouppteckningsförrättning hållas och en bouppteckning lämnas in om

- en ny tillgång blir känd och den medför att förutsättningarna för en dödsboanmälan inte längre finns eller
- en dödsbodelägare eller någon annan vars rätt kan påverkas av att en bouppteckning förrättas begär det och samtidigt ställer säkerhet för bouppteckningskostnaderna.

Begäran om bouppteckning

En begäran om bouppteckning enligt andra strecksatsen bör i första hand riktas mot den som efter en sådan begäran kan komma att bli ansvarig för att en bouppteckning görs. Om det inte skulle leda till något resultat kan den som vill att en

bouppteckning ska förrättas anmäla detta till Skatteverket som då ska pröva om det föreligger en bouppteckningsskyldighet och i sådant fall bevaka att den fullgörs.

Skatteverket ska pröva om den som framställer en begäran är behörig att påkalla bouppteckning och om den ställda säkerheten kan godtas. Om anmälaren är dödsbodeläggare är han eller hon i princip alltid behörig. Om Skatteverket finner att en bouppteckning ska förrättas får verket från fall till fall bedöma vilken åtgärd som ska vidtas.

Tidsfrist

En bouppteckning som följer efter en dödsboanmälan ska förrättas senast inom tre månader efter det att den nya tillgången blev känd eller begäran om bouppteckning gjordes och säkerhet ställdes (20 kap. 8 a tredje stycket ÄB). Skatteverket kan ge anstånd med att förrätta bouppteckningen, se avsnitt 1.5.

Rättsfallsregister

Göta HovR, 2002-02-25, mål nr T 254-01, 71
KRNJ 2009-10-01, mål nr 1491-09, 24
KRSU 2004-12-06, mål nr 2701-03, 28
NJA 1925 s. 117, 33, 34
NJA 1936 s. 47, 72
NJA 1939 s. 96, 39, 40, 42
NJA 1963 s. 382, 73
NJA 1969 s. 235, I och II, 73
NJA 1973 s. 19, 73
NJA 1975 s. 302, 64
NJA 1976 s. 327, 17

NJA 1976 s. 472, 37
NJA 1981 s. 300, 17
NJA 1993 s. 145, 65
NJA 2001 s. 401, 25
NJA 2001 s. 865, 73
NJA 2005 s. 400, 66
NJA 2008 s. 451, 81
RH 1995:77, 33
RH 2005:41, 29, 30
RÅ 2004 ref. 12, 25
RÅ 2004 ref. 37, 34
RÅ 2007 ref. 63, 28

Skatteverkets ställningstaganden

Skatteverket 2004-11-19,
dnr 130 665980-04/111, 28, 29

Skatteverket 2004-12-20,
dnr 130 730340-04/111, 22

Skatteverket 2005-04-19,
dnr 130 243509-05/111, 23

Skatteverket 2005-04-22,
dnr 130 243499-05/111, 74

Skatteverket 2005-08-16,
dnr 130 370745-05/111, 33

Skatteverket 2005-12-22,
dnr 131 655318-05/111, 68

Skatteverket 2006-02-09,
dnr 131 713972-05/111, 65

Sakregister

- Adoptivbarn, 56
Aktier, 24
Allmänna arvsfonden, 31, 39, 40, 42, 49, 56
Allmänna ombudet, 51
Anspråk på arv, 50
Anstånd, 15, 36, 39, 41
Anståndsansökan, 15
Anståndstid, 15
Ansökan om registrering, 45
Arvingar, 55
Arvinge på okänd ort, 31
Arvlåtare, 55
Arvsavstående, 68
Arvsavsägelse, 69
Arvsavtal 17 kap. ÄB, 69
Arvsklasser, 55
Arvslott, 58
Arvsordningen, 55
Arvsregel, 61
Arvsrättsförklaring, 57
Arvsskatt, 3
Asylsökande, 13
Avhjälpa fel, 45
Avkomsträtt, 76
Avskrivningsbeslut, 47
Avstående från arv, 68
Avsägelse av arv, 69
Avvisningsbeslut, 47
Basbeloppsregeln, 56, 60, 74
Begravningshjälp, 25
Begravningskostnader, 23
Beslut att registrera, 46
Bevaka testamentet, 74
Bevis om registrering, 46
Blivande dödsbodelägare, 31
Bodelning, 79, 80
Bodelningsregel, 61
Bostadsrätt, 24
Bouppgivare, 32
Boupppteckningens innehåll, 19
Boupppteckningsansvar, 14
Boupppteckningsförrättare, 48
Boupppteckningsskyldighet, 13, 36, 37, 38, 40, 41
Boutredningsman, 34, 38, 41
Brist i boet, 63
Brittisk konsul, 49
Brittisk medborgare, 49
Bröstarvingar, 55
Byggnad på ofri grund, 23
Byggnadsvärde, 23
Civilstånd, 20
Del i samma dödsbo, 29
Delge testamentet, 73
Delstatslagar, 40, 42
Dolda övervärden, 63
Dödförklaring, 13, 14
Dödsboanmälan, 85
Dödsboanmälan innehåll, 85
Dödsbodelägare, 26
Dödsbodelägare avlider, 27
Dödsbodelägare tillkommit, 26
Efterarv, 62
Efterarvingar saknas, 64
Efterarvinge, 26
Efterarvinge avlider, 27
Efterarvinge på okänd ort, 31
Efterarvsrätt till försäkring, 64
Efterlevande make, 59
Efterlevande makes försäkring, 25
Efterlevande makes tillgångar, 24

- Efterlevande sambo, 61
 Egendom i Sverige, 35, 39, 42
 Egendom i utlandet, 38
 Enskild egendom, 24, 79
 E-post, 28
 Faderskapet inte fastställt, 78
 Farbröder, 59
 Farföräldrar, 59
 Fast egendom, 23
 Fastighetsbeteckning, 23
 Fastrar, 59
 Fideikommissbouppteckningen, 77
 Flera förrättningsfall, 28
 Flera medborgarskap, 35
 Folkbokföring, 13
 Fri förfoganderätt, 63, 75
 Fullmakt, 32
 Förelägga komplettera, 45
 Förelägga med vite, 45, 48
 Förmyndare, 29
 Förrättningsdag, 19
 Förrättningsmän, 33
 Förrättningsmäns närvaro, 34
 Förrättningsmäns underskrifter, 34
 Förseningsavgift, 15
 Förskott på arv, 58
 Försäkring, 64
 Försäkring med förmånstagare, 25, 64
 Försäkring utan förmånstagare, 25
 Förtida arvskifte, 63
 Förtida preskription, 49
 Förvaltare, 30, 32, 49
 Förvaltningsrätten, 52
 Förverkande av arv, 77
 Förverkande av giftorätt, 81
 Förverkande vid brott, 77
 Föräldrar, 59
 Gamla basbeloppsregeln, 61
 Gammalt testamente, 74
 Gemensamma barn, 20, 56
 Gift, 20
 Gift tidigare, 21
 Giftermålsbalken, 79
 Gifterättsgods, 24, 79
 God man, 29, 32, 49
 Gåva, 20, 58
 Halvsyskon, 59
 Hemvist i Sverige, 13
 Hemvist oklar, 13
 Hemvist utanför Norden, 38
 Hemvist utanför Sverige, 40
 Hemvist utomlands, 13
 Holografiskt testamente, 71
 IDL-bouppteckning, 47
 Inbördes testamente, 71
 Individuellt pensionssparkonto, 25
 Ingivare, 45
 IPS, 25
 Istadarätt, 55
 Juridisk person, 31, 32
 Jämkning av testamente, 58
 Jämkning vid bodelning, 81
 Kallas till förrättning, 27
 Kallelsebevis, 20, 28
 Kallelsetid, 28
 Kammarkollegiet, 32, 49, 50
 Komplettera, 45
 Konkret efterarvsrätt, 65, 66
 Konkurs, 13
 Konkursbouppteckning, 13
 Kungörelse 16 kap. ÄB, 49
 Laglott, 58, 75
 Lagvalsavtal, 42
 Lantbruksenhet, 48
 Legal arvinge, 26
 Legalt efter arv, 62
 Legat, 75
 Legatarie, 26, 75
 Lilla basbeloppsregeln, 61, 83
 Livförsäkring, 25
 Livförsäkring med förmånstagare, 25
 Länsstyrelsen, 48
 Makars förmögenhetsförhållanden, 42
 Makes arvsrätt, 59
 Marknadsvärde, 22
 Medborgarskap, 35
 Medborgarskapslandets arvsrätt, 39,
 40, 42

- Morbröder, 59
 Morföräldrar, 59
 Mosttrar, 59
 Mål om äktenskapsskillnad, 21, 60
 Nordisk medborgare, 37
 Nyttjanderätt, 76
 Näringsverksamhet, 24
 Närvarande, 20, 32
 Nödtestamente, 71
 Obevakat testamente, 74
 Obligatoriska uppgifter, 19, 45
 Ofullständig bouppteckning, 45
 Oklar dödsbodelägarkrets, 28
 Okänd arvinge, 27, 31
 Okänd efterarvinge, 31
 Ombud, 32
 Omprövning, 53
 Omyndig, 19, 49
 Omyndig dödsbodelägare, 28
 Omyndig efterarvinge, 28
 Originalbouppteckningen, 46
 Oskiftat dödsbo, 24
 Parentel, 55
 Partnerskap, 81
 Personuppgifter, 19
 Preskription, 15, 78
 Påminnelse, 47
 Registrera, 45
 Registrerat partnerskap, 20, 81
 Registreringsbeslut upphävs, 53
 Rekommenderat brev, 28
 Renvoi, 39, 40, 42
 Rättidsprövning, 52
 Rättighet undantagen bodelning, 24
 Sambo, 22, 61, 82
 Sambo begär bodelning, 24
 Sambo bodelning, 82
 Samboavtal, 82
 Samboegendom, 25, 82
 Skild, 21
 Skulder, 20, 22
 Släktskap, 20
 Stämpel, 46
 Substansvärde, 24
 Successivt legat, 76
 Svensk medborgare, 35
 Syskon, 59
 Syskonbarn, 59
 Särkullbarn, 56, 58, 60
 Särkullbarn avstår, 56, 69
 Särskild bouppteckningsförrättare, 48
 Taxerat byggnadsvärde, 23
 Taxeringsvärde, 23
 Testamentariskt efterarv, 62
 Testamente, 20, 70
 Testamente formkrav, 71
 Testamente i original, 70
 Testamente laga kraft, 71, 73
 Testamentsexekutor, 34
 Testamentsgodkännande, 74
 Tidsfrister, 14
 Tillgångar, 20, 22
 Tillgångarnas marknadsvärde, 22
 Tillägg testamente, 72
 Tilläggsbouppteckning, 17
 Tingsrätten, 52
 Tolka testamente, 72
 Tomträtt, 23
 Trolovningsbarn, 57
 Trossamfund, 31
 Truster, 43
 Underrättelser, 48
 Universell testamentstagare, 26, 75
 Universell testamentstagare avlider, 27
 Upphävt registreringsbeslut, 53
 Utdömande av vite, 48
 Utesluten arvinge, 20, 27
 Utfästelse om gåva, 70
 Utländsk valuta, 24
 Utländskt testamente, 43
 Utomnordisk medborgare, 40
 Utomäktenskapliga barn, 57
 Vitesföreläggande, 48
 Vårdnadshavare, 29
 Vägra registrera, 46
 Vägörenhetsorganisation, 31
 Värdepapper, 24
 Återförvisning, 39, 40, 42

Återkalla bouppteckning, 47
Återkalla testamente, 72
Äganderätt, 75
Äktenskapsförord, 20, 24, 42, 79, 80
Äktenskapsskillnad, 21
Änka, 22

Änkling, 22
Överförmyndaren, 49
Överklaga, 51
Överlåtelse av arv, 68
Överlåtelsehandling, 68